

2011 m. birželio 24 d., penktadienis

Nr. 25 (947) | Kaina 2,50 Lt

D a i l é | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

Kitas „7md“ numeris išeis rugsėjo 2 d.

2

Baltijos baletų grupės premjeros

3

„Skrajojantis festivalis“ Kaune

4

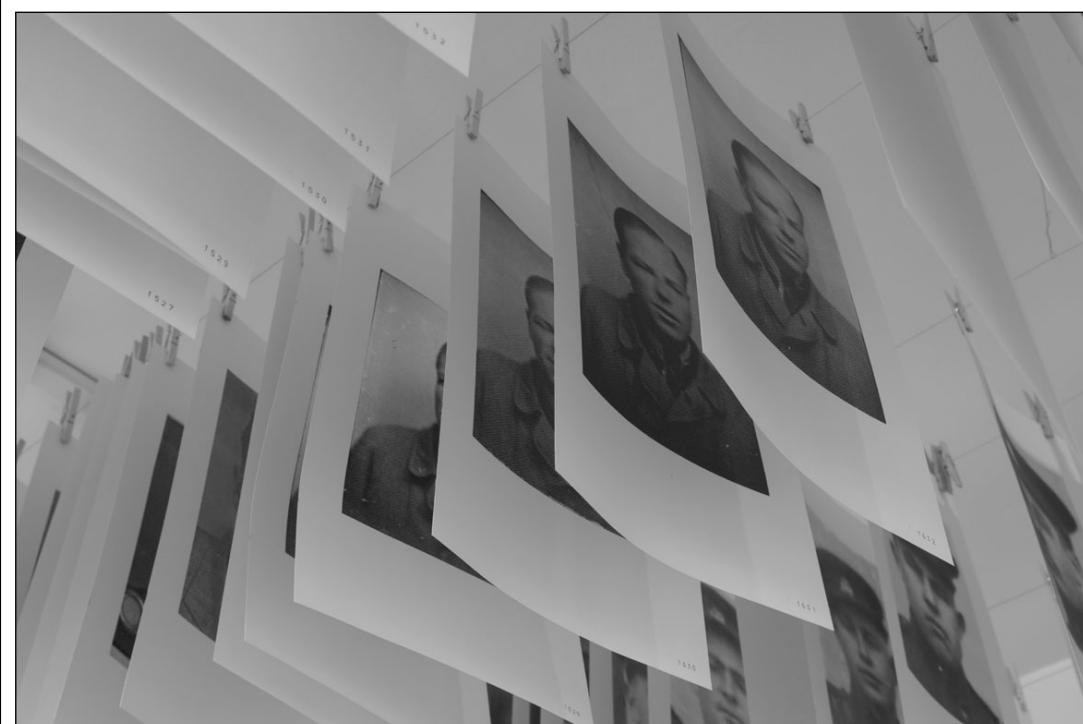
Penki Venecijos bienalės kuratorės klausimai

6

Ugniaus Gelgudos „Kriminaliniai peizažai“

7

Krėsle prie televizoriaus

Kęstutis Grigaliūnas. Instaliacijos „1941“ vaizdas. 2011 m.

G. JUCEVICIUS NUOT.

Tiek, kiek rasiu

Kęstučio Grigaliūno instalacija „1941“ Vilniaus grafikos meno centro galerijoje „Kairė-dešinė“

Monika Krikštopaitytė

Jei dabartį supratume kaip gelmę (kur driekiasi praeitis, ir net savaip ateitis), Kęstutis Grigaliūnas kaip tik į ten ir leidžiasi. Jo nagrinėjamas laikas sukelia labai intensyvių jausminiu patirčių, nes čia susipina daugybė tragiškų likimų ir būtent todėl jis privalo elgtis itin apgalvotai. Taip preciziškai, kaip bet kuris žmogus (pvz. alpinistas), išsirošė į pavojingą kelionę, nes bet koks netikslus judesys gali būti pragiastingas.

Pavojinga data reikalauja paaiškinimo

Parodos atidarymas buvo įtrauktas į oficialų Lietuvos okupacijos 70-mečio, Gedulo ir vilties dienos minėjimo renginių sąrašą. Tačiau juk 1941 metai – vieni sudėtingiausių visiems Lietuvos gyventojams. Tai ir pirmieji sovietų masiniai trėmimai, kai buvo išvežta daugybė vienai nekalnė žmonių (kartais tiesiog dėl kickio), tai ir masiniai žudymai, ir kontraversiškai vertinamas Bir-

želio sukilimas, Laikinosios vyriausybės sudarymas ir Nepriklausomybės deklaracija, tos vyriausybės išvaikymas, žydų žudynės, nacistinės Vokietijos okupacija. Tikras pragaras ir dabarties žmogui yra labai sunku arba nebeįmanoma išjausti iš to laiko žmonių būseną.

K. Grigaliūnas nenagrinėja faktų ir neinterpretuoja istorijos, o žvelgia į ją plačiau: kaip į laiką, žymintį psichologinę smegduobę, kaip į laiką, didelei daliai žmonių lėmusi fizinių susidorojimą ar nepataisomą gyvenimo sunokojimą, kaip į laiką, į kurį sunku atsigrežti ir dar sunkiau jį suvokti. 1941 metai yra tik nuoroda. O visą istorinį sudėtingumą kickviename tenka išgyventi individualiai. Menininko tikslas ne analizuoti, o sukurti aksitinę mąstyti apie tai „iš kur mes atėjome“. Tai tarsi noras stumtelti pradėti kalbėti, prisiminti tėvų ir senelių pasakojimus, kurie penkiasdešimt metų buvo užgniaužti, o ir vėliau prislopinti nerandant jiems žodžių, bijant praeityje atrasti nebutinai didingų akimirkų.

Instaliacijoje „1941“ rodomas šilkografijos būdu atspaustos „nuotrakos, kuriose užfiksuoti žmonės iki juos ištikusių represijų, portretai iki tol buvę šeimos albumuose ar paso nuotrakos, po to „represuotos“ kartu su jų savininkais“ (iš parodos anotacijos). K. Grigaliūnas, suvokdamas medžiagos jautrumą ir pavojingumą, rinkosi tik nekaltai nukentėjusių Lietuvos piliečių bylas. Jis kalba apie sovietų režimo represuotus Lietuvos žmones, neišskirdamas jų tautinių pagrindų (sąrauose yra žydų, lenkų ir kt.). Tai tų žmonių atvaizdai, kurių gyvenimus radikalai pakeitė konkretus agresorius.

Ekspozicija kaip archyvo metonimija

Instaliacija sudaryta iš 1941 sunumeruoto popieriaus ląksto. Ant daugumos jų atspausti žmonių atvaizdai, kiti tušti, todėl, kad ne virose perskaitytose bylose buvo nuotrakų. Likimai čia svarbesni nei

NUKELTA | 7 PSL.

Laikas apsispręsti

Baltijos baleto grupės premjeros

Sigita Ivaškaitė

Šiemet suburta Baltijos baleto grupė (BBG) jau pristatė tris šiuolaikinio baleto spektakliais įvardytas premjeros. Pirmoji, kurkuta pagal kultinės grupės „Depeche Mode“ dainas, – „Kitas pasaulis“ – iškart leido numanyti naujają trupę (sudarytą iš talentingu, bet Lietuvoje vėl vystojančiu šokėjų) labiau linkstant pramoginės, bet profesionaliai atliekamos pasirodymo formas link. Tuo tarpu birželio 15 ir 16 d. vykusių dvi premjeros „Diagnozė: vyras“ ir „Aráxnė“ išprovoko atsirasti naujų klausimų dėl prieštarungų trupės kūrybos principų, jų pateikimo ir tikslinės publikos pasirinkimo.

Choreografės ir režisierės Marijos Simonos Šimulynaitės pasirinkimas su savo trupe skirti vienai vakarai vyru, o kitą – moterų temai nors ir pasirodė lėkštakas, bet drauge suteikė vilties, jog šį kartą į amžinas problemas bus pažvelgta inovatyviau. Pasirinkti pagrindiniai spektaklių akcentai kėlė ir šiek kiek nerimo, – pirmuoju atveju buvo accentuojama muzika, antruoju – veiksmo šviesos. Tad iš karto išskleisti, šeštadienį scenoje išvesti nemažą iliustratyvumo dozę.

Atsigrežimas į muziką visuomet gąsdina galimybę joje šokiui išsildyti, pradingti, ypač kai Lietuvos kultūrinėje spaudoje jau ilgą laiką stengiamasi atskirti šokio ir muzikos skiltis. Kita vertus, negalima pykti dėl kūrėjų sažiningumo – didžiąja laiko dalį muzika ir ją atliekanti mušamąjį grupę „Giunter percusion“ spektaklyje „Diagnozė: vyras“ išlaikė dėmesį, kūrė emocijas bei atmosferą. Bet tai buvo užprogramuota, tarsi aiški diagnozė, tik tikrai nebuvo tikėtais jai būsiant tokiai prastai, o štai „moterų“ atveju daug kas apskritai liko nepaiškinta.

Po „vyriškojo“ spektaklio kilo mintis, jog bilietai į jį galėtų tapti labai nebloga dovana vienišoms moterims. Šv. Valentino dienos proga. Buvo išstabu stebėti kartais net iki gyvūno supaprastintus vyriškius scenoje. Tam tikra prasme taip buvo pasiektais tikslas parodytai natūralių, stiprių, gaivališką laukinį vyru ir šalia jo atsidūrusi, kostiumo traumutot šiandienos padarą. Vyriškiausias duetas įvyko pačioje spektaklio pradžioje, iš žiūrovų salės atkeliaus Karoliui Butavičiui, afrikietiškais judesiais pritarusiam Pavolo Giunterio atliekamam serbų kompozitoriaus Nebojšos Jovanovo Živkovičiaus kūriniui „To the Gods Of Rythm“. K. Butavičius, ryškiausiai išsiskiriantis tarp keturių šokėjų, visų pirma baletui tolimes savo šokio technika, viso spektaklio metu liko artimiausias tam kažkokiam, taip tiksliai ir neįvardytam, tikro vyrų tipui. Žinoma, tokių dažnai galėjo pasiroduti ir scenos gilumoje subtiliai apšviestoje aikšteliėje grojantys muzikantai.

Vizualiai tiek scenine, tiek šokio prasme įsimintiniausias viso spektaklio etiudas – Vladimiro Latišonoko šokis su šviesos kamuoliuku, galinčiu simbolizuoti bet ką. Skambant nostalgikai „Suomineito“ muzikai, šokėjas pritemptoje scenoje iš pradžių lyg katinas siūlų ritinį rideantį kamuoliuką, vėliau su juo atranda kontaktą, leidžiant, kitaip nei likusioje spektaklio dalyje, įvairiai interpretuoti ar tiesiog su malonumu stebėti subtilų bei muzikalų šokį. Latišonoko atlikimas išskyrė jautrumą, ypač muzikiniu, – jo judejimai ne pratęsdavo ar atkartodavo, o, atrodo, nuspėdavo dar tik artėjančias natas.

Kitiems dvem šokėjams – Daniui Kolminui ir Kristijonui Norkui

Žinoma, daugelis dalykų atrodė kitaip, jei „Diagnozė: vyras“, kaip ir sezono pradžioje, kai buvo atliekamas Kongresų rūmuose, toliau vadintuosi šokio projektu ar kokiu nors koncertu. Iš tiesų, neteko šio pasirodymo stebėti spalio mėnesį, tačiau dabar jis perkeltas į M.K. Čiurlionio menų mokyklos Šokio teatrą nepaliko jausmas, jog visi susirinko į koncertą. Kickvieną šokio etiudą skyrė tylos pauzės, per kurias muzikantai pereidavo prie kitų instrumentų, o šokėjai palikdavo arbata ateidavo į tam tikrą užtemdytą scenos vietą. Nematau jokios priežasties, kodėl nebuvu galima sceniškai, šokėjams judant tyloje, sujungti šiuos atskirų etiudų, – toks minimalus papildymas priartintų šį pasirody-

mos šviesos. Apie visa tai pasakojama valandos trukmės šokio spektaklyje, kuriame dalyvauja keturios šokėjos ir prožektoriai. Keturios balerinos ir grubi technika. Ispūdingiausiai pasirodė Hildos Palkovskytės Atėnė, aprengra stilizuotu, tačiau puikiai atpažįstamu deivės kostiumu (kostiumų dailininkas – Egidijus Rainys). Jos tvirta laikysena, moteriškos kūno formos, nors kartais ir per daug tiesmukai, tačiau puikiai atvaizdavo galią ir valžią. Jai skirtas apšviestimas scenos gilumoje ištvirtindavo ją kaip skulptūrą, nepajudinamą simbolį. Pabaigoje, Aráxnėi jau virstant voru, paskui Atėnė paklusniai juda net prožektorius, tamsoje apšviestamas kintant merginos kūną. Tačiau čia ir baigiasi bet kokie logika grįsti pasakojimo sprendimai. Kita mito dalis juda iš incercijos, net nėra pasakojama, daugiau iliustruojama.

Centrinis Aráxnės (Simona Paciukonytė) personažas atrodo visiškai supaprastintas iki jaunos, padykusios merginos įvaizdžio. Tai netrukdo, kol jis nesusiduria su Atėnė, šalia kurios ne tiek išsidauša, kiek kilnas stoto gali nubankti bet kokia simpatija jaunai audėjai. Tuomet visa tolesnė tragedija ar tiesiog metamorfozė atrodo visiškai pateisinta, o Aráxnės kančios – perdėtai sureikšmintos. Nimfų vaidmenis atliekančios Irina Nazarenko ir Viktorija Naumova kartais į sceną išeidavo vien perstumti prožektorių, perkelti rekvizito ar kaip kitaip pakieisti iš esmės tuščią, tik apšviesti pildomą scenovaizdį. Atliekamos šokio kombinacijos jų vis dėlto nepaverčia dar panašenėmis į dyvynes, nors buvo akivaizdu, jog to siekiama, ir dažnai likdavo lyg maža pretenzija nepaliki dviejų šokėjų tik pagalbininkėmis, suteikiant joms vaidmenis.

Tarp paprastos pramogos ir savotiško šiuolaikinio meno atsidūrė ir „Aráxnė“. Skaitydamas programėlę, režisierės interviu ir stebėda-

me spektaklyje nusprendžiamą apšviestimą ne tik papildyti istoriją, bet ir parodyti jo galimybes žiūrovui? Klausimas ryškiausiai iškyla pastebėjus, jog pasirinktas apšviestimas ne vien nepadeda pasakoti istorijos, o net skaido ją į atskirus paviekslus, – fragmentuoją, kaip ir nesujungti, tylos pauzėmis atskirti pasirinktos muzikos (L. Treikauskas, B. Bieri, Ph. Glass) takeliai. Stiliškai lieka nepateisintas mitiško ir žemiško suartinimas.

Kalbant apie techninių tokios idėjos realizavimą atsiranda nemažai, atrodo, iki galo neapgalvotų dalykų. Visų pirmą, ar prožektoriai, ar jų skleidžiamą šviesą yra pagrindiniai veikėjai? Jei prožektoriai – rezultatas buvo pasiekta, tačiau jei norima žaisti jų spindulius (tam dažnai buvo leidžiami dūmai), neatrodo logiška juos atsukti į žiūrovus. Juk tuomet publiką niekuomet neišvys spinduliu, tik šviesos srautą, keliantį tiesiai į akis. Ir apskritai, naujodant šviesą, kuri scenoje pagrindinė kuria erdvinį, o ne plokščią kūną, bendrą erdvę, gilumos požiūjį, visą šokį palikti visiškai frontalų yra didžiulė klaida, maskuojanti galimą spindulio grožį, jėgą. Gražiausiai vaizdai spektaklyje išliko iš įvairių kampų apšviečiami kūnai, jų siluetai.

Choreografiniai sprendimai nei pirmajį, nei antrajį premjerinį vakarą nenustebino. Vyrų atliekamos kombinacijos rėmėsi rytiečių kovų menų motyvais, įvairiai pakelėmis, dažnai pradėjusiais panašeti į gimnastinius triukus ir aukštais šuoliais, tuo tarpu moterų gestai buvo parenti grakščiais rankų judesiais (iš tiesų graži Atėnės ir Aráxnės varžybų sceną) bei nesibaigiančiais aukštais arabeskais. Nors ir buvo smulkų klaidų, visos choreografinės užduotys techniškai buvo gerai atliktos. Kartais atrodydavo, jog sutelkusi dėmesį į kažką kitą, choreografė ir režisierė nepanaudojo visų šokėjų galimybų, lyg klaidingai palikdama kai kurias vietas tuščias, patiemis atlikėjams susikurti savo, daugiausia neapibrėžtus, personaužus.

Antrajį vakarą publiką atrodė labiau sutrikusi, nesuprantanti nei kas scenoje norėta pasakyti, nei kokio atsako tikėtasi iš jų pačių. Atrodytų viešųjų ryšių srityje nebogai padirbėjusi BBG kol kas vis dėlto nėra tiksliai apsisprendusi, kuria kryptimi ir kokį žiūrovą link jie turėtų eiti. Kol kas jų kūryba atrodo artimesnė lengvesniams pramoginiams stiliumi, tačiau turi ne iki galo pateisintam pretenziją į rimtesnio pobūdžio šiuolaikinį meną (šokį?). Šioje situacijoje nėra nei teisingo, nei gero ar blogo pasirinkimo, tiesiog sažiningumas sau ir savo publikai, abi kryptys yra reikalingos, – jas paprasčiausiai reikia įvardyti, galbūt tada bus aiškiu apie ką ir kaip iš tiesų norima kalbėti.

„Aráxnė“

„Diagnozė: vyras“

pritrūko įtaigumo, o galbūt progos pasireikšti. Cia ne be kaltės lieka spektaklio choreografė ir režisierė. Jei pačių kūrėjų nebūtu paminėta, jog idėjiniam kūrybos procese dažnavo visi atlikėjai, ne vienam galėtų pasirodinti, jog spektaklis buvo sekurtas ne itin palankiai vyru atžvilgiu nusistačiusios moters. Sušidaro išpūdis, jog nieko teigiamo stipriojoje (nors čia irgi klausimas) lytyje jų diagnozuodami kūrėjai taip ir nerado. Atskiruose etiudoose pa-

mą prie spektaklio formos, o jau tuomet būtų galima numanyti bent menkiausią minties tąsą. Pasirinkus formą ar jos apibrėžimą, būtų sažiningai pasielgta ir su publica, kuri žinotų, ar eina į pramoginį, minties gylio nereikalaunantį šokio spektaklį, ar į savotišką koncertą keturiems šokėjams ir mušamiesiems.

Tarp paprastos pramogos ir savotiško šiuolaikinio meno atsidūrė ir „Aráxnė“. Skaitydamas programėlę, režisierės interviu ir stebėda-

teikiamoms atskiroms ydoms, ju išraiškai visų pirma trūko subtilumo (tai vėliau pasikartojo ir „Aráxnė“), o visas spektaklio vaizdas atrodė plokščias ir vienaplaninis, taip tarsi atskydymas į žiūrovų klausimą.

mas spektaklį – kickvieną kartą tarsi susiduri su skirtingu kūriniu. Programėlėje akcentuojamas antikinės tragedijos ir moterys motyvas, pasakymuose spaudoje vyrauja valžios ir kūrybos aspektas, o viskā vainikuoją „inovatyviai“ naudoja-

me spektaklyje nusprendžiamą apšviestimą ne tik papildyti istoriją, bet ir parodyti jo galimybes žiūrovui? Klausimas ryškiausiai iškyla pastebėjus, jog pasirinktas apšviestimas ne vien nepadeda pasakoti istorijos, o net skaido ją į atskirus paviekslus, – fragmentuoją, kaip ir nesujungti, tylos pauzėmis atskirti pasirinktos muzikos (L. Treikauskas, B. Bieri, Ph. Glass) takeliai. Stiliškai lieka nepateisintas mitiško ir žemiško suartinimas.

Kalbant apie techninių tokios idėjos realizavimą atsiranda nemažai, atrodo, iki galo neapgalvotų dalykų. Visų pirmą, ar prožektoriai, ar jų skleidžiamą šviesą yra pagrindiniai veikėjai? Jei prožektoriai – rezultatas buvo pasiekta, tačiau jei norima žaisti jų spindulius (tam dažnai buvo leidžiami dūmai), neatrodo logiška juos atsukti į žiūrovus. Juk tuomet publiką niekuomet neišvys spinduliu, tik šviesos srautą, keliantį tiesiai į akis. Ir apskritai, naujodant šviesą, kuri scenoje pagrindinė kuria erdvinį, o ne plokščią kūną, bendrą erdvę, gilumos požiūjį, visą šokį palikti visiškai frontalų yra didžiulė klaida, maskuojanti galimą spindulio grožį, jėgą. Gražiausiai vaizdai spektaklyje išliko iš įvairių kampų apšviečiami kūnai, jų siluetai.

Choreografiniai sprendimai nei pirmajį, nei antrajį premjerinį vakarą nenustebino. Vyrų atliekamos kombinacijos rėmėsi rytiečių kovų menų motyvais, įvairiai pakelėmis, dažnai pradėjusiais panašeti į gimnastinius triukus ir aukštais šuoliais, tuo tarpu moterų gestai buvo parenti grakščiais rankų judesiais (iš tiesų graži Atėnės ir Aráxnės varžybų sceną) bei nesibaigiančiais aukštais arabeskais. Nors ir buvo smulkų klaidų, visos choreografinės užduotys techniškai buvo gerai atliktos. Kartais atrodydavo, jog sutelkusi dėmesį į kažką kitą, choreografė ir režisierė nepanaudojo visų šokėjų galimybų, lyg klaidingai palikdama kai kurias vietas tuščias, patiemis atlikėjams susikurti savo, daugiausia neapibrėžtus, personaužus.

Antrajį vakarą publiką atrodė labiau sutrikusi, nesuprantanti nei kas scenoje norėta pasakyti, nei kokio atsako tikėtasi iš jų pačių. Atrodytų viešųjų ryšių srityje nebogai padirbėjusi BBG kol kas vis dėlto nėra tiksliai apsisprendusi, kuria kryptimi ir kokį žiūrovą link jie turėtų eiti. Kol kas jų kūryba atrodo artimesnė lengvesniams pramoginiams stiliumi, tačiau turi ne iki galo pateisintam pretenziją į rimtesnio pobūdžio šiuolaikinį meną (šokį?). Šioje situacijoje nėra nei teisingo, nei gero ar blogo pasirinkimo, tiesiog sažiningumas sau ir savo publikai, abi kryptys yra reikalingos, – jas paprasčiausiai reikia įvardyti, galbūt tada bus aiškiu apie ką ir kaip iš tiesų norima kalbėti.

Plastinio teatro demonai, kabaretais ir žaidimai (3)

„Skrajojantis festivalis“ Kaune: polemiški pastebėjimai, apmąstymai ir įžvalgos“

PABAIGA. PRADŽIA NR. 23

Konstantinas Borkovskis

Laikas bėga ir „Skrajojantis festivalis“, vykės Kaune gegužės 25–28 d., grimzta į praeitį. Nemažai per jį rodytų spektaklius, kurie festivalinio siautulio fone atrodė mažiau išspūdingi, pažvelgus iš laiko distancijos atrodo ne mažiau ištibūs nei „smūginiai“ reginiai, dalis jų net buvo sukėlę savotišką šoką.

Kuklūs šokai

Sunku buvo patikėti savo akimis, kai Ostravos (Čekija) lėlių teatro spektaklio „Mergaitė su apelsinais“ pradžioje, atsivėrus Kauno lėlių teatro didžiosios scenos uždangai, prieš akis stojo „teisingas“ būtinis vaizdelis su gyvais aktoriais: išvydome tipišką čekiško daugiabučio interjerą, tame interjere – tipišką čekų močiutę, peciūs apsigobusių skara, tipišką čekų senelį, siurbčiantį trauktinę, ir tipišką teigiamą čekų pauaglį bei čia pat esančius standartinius jaunatiškus jo tėvelius. Visi buvo išsirikiavę scenoje, ir suvaržytais rankų judeisais bei kūnų kryptelėjimais, būdingais saviveiklai, iliustravo norvegų rašytojo Jostefino Gaarderio populiarios knygos „Apelsinų mergaitė“ (2004) turinį.

„Stebulkai“ prasidėjo tuomet, kai jaunuolis, išsitaikęs ant kanapės prie tipinio žurnalinio staliuko, émė garsiai skaityti netiketą atrastą savo jau mirusio tikro tévo laišką. „Langas“, per visą kambario sieną, tapo didžiuliui vaizduokliui, kuriame laiško turinį judeisai komentavo nebylūs, beveidžiai ir belyčiai nuogi manekenai – panašūs į tuos, kuriuos kartaip matome televizijos siužetuose apie važiavimo automobiliu sau-gumą, tik be matavimo žymų. Moderniame „vaizduoklio“ ekrane projekcijos eksponavo ir judančias, beveik apčiuopiamas „dekoracijas“: metro vagono arba kavinės interjeras, gatvės judėjimą, medžius ir pan. Laiško teksto plotmeje atsiranant papildomų siužetų juos – su specifiniu čekišku „humoru“ – iliustruodavo didžiojo ekrano viduryje atsiradęs apvalus „šešelių teatras“. Pasakojimas pasakojime, teatras teatre, ekranas ekrane, šešelių teatras manekenų teatre, kurie, sa-vuo ruožtu, įreminti būtine aktorių vaidybą – visa ta išraiškos priemonių „matrioška“, kartu su geru knygos tekstu, bemat užbūrė įvairaus amžiaus žiūrovus ir saikingai, bet efektyviai manipuliavoję jų démesius.

Panašaus lygio publikos démesio manipuliacijomis pasižymėjo ir labai specifiškas (festivalio kontekste) spektaklis „Perais Giuntas“, kurį parodė A. Gaidaro lėlių teatras iš Kemerovo (Rusija). Tai – lėliška ir aktorių kūnų pantomima pagal

Edvardo Griego muziką populiarium baletui (su J. S. Bacho, F. Chopino ir kitais klasikinės muzikos interpais). Ją atliko ant kompaktiško (ne didesnio nei dviejų su puse metro skersmens), besisukančio stalokaruseles neįtiketinu būdu ištaise ne mažiau kaip septyni (sunku buvo suskaičiuoti) jauni artistai ir jų lėlės. Henriko Ibseno kūrinio siūžetas čia buvo atkartotas būtinio kostiumuoto lėlių „stalo teatro“ priemonėmis. Aktorių, aprengtų vienodais unisex stiliums drabužliais, kūnai čia atliko ne tik „gyvos dekoracijos“ funkcijas, bet ir tai, ką kituose vaidinimuose iliustravo vaizdo projekcijos. Kūnų plastika vaizdavė ir jūrą, ir paukščius, ir uolas, ir savo naivius „simbolizmų“ atsvėrė lėlių teatro kartais perdėm subuitintą naivujį hiperrealizmą. Galima įvairiai vertinti šių išraiškos priemonių originalumą, modernumą ar aktorių „dresuotą“ pantomimą, tačiau liudininkai neleis sumeluoti: nei per vieną festivalio spektaklį salėje netvyrojo tokia tyla ir susikaupimas.

Belycka pridurti, kad „karuselės“ principu buvo remiamasi ir Ivano Frankovsko (Ukraina) M. Pidgyriankos akademinių lėlių teatro spektaklyje „Liudvikas ir Tuta“ pagal Jano Ekholmo populiarią knygą „Liudvikas Keturiolikasis“. Tačiau šis pabrëžtinai tradicinės lėlių, kaip animacinį filmuką personą žudančiu maketu teatro pavyzdys akivaizdžiai nepretendavo į pirmas lėlių teatro meniškumo ir novatoriškumo pozicijas. Jis sudarė naudingą kontrastą kitiems, efektingesniems festivalio programos spektakliams, ir nenusidėjo kertiniams amato principams.

Žaidimai

Prič kelis dešimtmecius iškilus estų lėlių teatro meistras ir reformatorius Reinas Aguras netikėtai padarė „atradimą“ – lėlių teatro scenoje gali būti ir žaislas. Tuomet jis sukūrė lėliško „lagamino teatro“ žanro spektaklį „Miegančioji gražuolė“. Du aktoriai, valdydami beveik žaislines lėlytes ir vertydami didelęs knygos puslapius, padainuodami ir pašokdami, gyvai bendraudami su publika, tarsi kartu su žiūrovais kūrė vaidinimą pagal visiems žinomą pasakos siužetą. Artėjant atomazgai, personažai neva pradėdavo maištauti, ir aktoriai drauge su žiūrovais tarsi pat spręsdavo jų tolesnį likimą.

Dabar estų lėlių teatro korifejus R. Aguras nostalgiskai tą patį variantą atkartojo su Rygos valstybiniu lėlių teatro jaunais aktoriais. Vaidinimo eksperimentuumas, matyt, slypėjo būtent šioje plotmėje: patikrinti, ar trijų dešimtmeciu senumo „novacijos“ gali daryti išpu-

dį šiuolaikinei medijui ir komercinio meno išpaikintai publikai. Pasirodo – gali. Tačiau esminė rygičių „Miegančios gražuolės“ žinia festivalinei publikai tapo – taip komplikuotai retransliuojamas – per latvius – estų lėlių teatro reprezentavimas „Skrajojančiame festivalyje“.

Ryškiausiai Jeruzalės lėlių teatro „Train“ spektaklio „Guliverio kelionė į Liliputiją“ išpūdį padarė šio lėliško monospektaklio atlikėjas Jaccas Shvili. Šio nepaprastai plastiško solidaus amžiaus stambiu veido bruožų vyrą, didžiulėmis išraiškinėmis plaštakomis, griaudžiančiu žemu balsu hebrajų kalba papasakotas populiarus Johnnatanu Swiftu siužetas įgavo epiško biblinio atspalvio. Jis – Guliveris, kuris ne tik „žaidžia“ su liliputų lėlytėmis, bet ir žavisi liliputiskojo pasaulio judančiomis vitrinomis bei pasakiškais akvariumais. Jis stengiasi drauge su Liliputijos gyventojais sumodeliuoti idilią iš įvairaus dydžio spintelio ir kubelių, bet statomas piramides ir dangoraižius sudaužo praskrendantis lėktuvėlis. Ir kaip čia neįžvelgsi politinės potekstės?

Prie žaidybinių teatro priskirtinas ir mūsų „Auksiniu kryžiumi“ pašlovintas „Stalo teatro“ spektaklis „Gandro dovana“ (režisierius Algis Mikučio, kompozitorės Snieguolės Dikciūtės, atlikęjų Saulės Degutytės, Jokūbo Tūro, Valdo Narkevičiaus, Dariaus Rakauskio kūrinių). Čia žaidžiamā su autentiškais etnografiniais daiktais, žiūrovų akivaizdoje juos „animuojančių“ ir kuriant epišką, beveik mitologizuotą judeisų ir simbolių pasakojimą apie žmoguškos gyvybės pirmpradį atsiradimą. Reginio efektingumą didžia dalimi lemia komplikuota, elektroniškai multiplikuota natūralių daiktų ir primityvių muzikos instrumentų (barškaliukų, svilpynių) nuolat skambanti muzika, atstojanti reginio tekštui. Spektaklis solidžiai reprezentavo festivalyje autentiškų etnografinių daikų teatro lietuvišką tradiciją.

„Festivaliniai“ spektakliai

Kaip jau buvo minėta, lėlių teatrų festivalių praktikoje esti „festivalinių spektaklių“ kategorija. Tai – spektakliai, kurie niekur kitur, išskyrus festivalius, negali pelnyti publicos supratimo ir pripažinimo. Kita vertus, kai kurie spektakliai tampa „festivaliniai“ ir ne iš geros valios. Tokių minčių kilo stebint Rijekos (Kroatija) lėlių teatro spektaklį „Striboro miškas“ (jo režisierius Larry Zappia 2002 m. Lietuvos nacionalinio teatro scenoje pastatė spektaklį „Europiečiai“ pagal Howardo Barkerio pjesę). Scenoje iš-

Ostravos (Čekija) lėlių teatro spektaklis „Mergaitė su apelsinais“

senų lentų surėsta pakyla su rėmu, primenantį ešafotą, o ryškių gamtos vaizdų projekciją fone beveik kariškai, juodai aprengti aktoriai, muštruotais agresyviais judeisiais valdo autentiškus kaimo buities daiktus – seną kirvi, odinį diržą, drobės atraižą, rėtą, kauptuką ir t.t. Tekstas skardus, radiofikuotas, permiežtas etnografinių padainavimų akcentais. Natūralias faktūras papildė sintetiniai šviesų efektais. Ypač akcentuota keista didžiulė linzė su vandeniu, tarsi akvariumas, įreminanta žoliu vainikui, vaizduojanti „Striboro miško“ dvasią. Tai, kad kirvis vaizduoja jaunikį, drobę – anytą, diržas – „gyvatę“ marčią, o kauptukas – gerą moterį, – lieka tik literatūros plotmėje. Reginys galėtų tapti puikiu pavyzdžiu to, kad dramos režisūra su savo daiktinėmis metaforomis negali būti mechaniskai perkelta į plastinio teatro pasaulį. Bet spektaklis, kiek teko sužinoti, sėkmingai ir toliau keliauja iš festivalio į festivalį.

„Festivalinių spektaklių“ kategorijai priskirtinas ir Vilniaus „Lėlės“ teatro spektaklis „Privati valda“. Jį yra tekė matyti anksčiau, nei festivalio programoje. Tai – mūsų lėlių teatro veterano Vitalijaus Mazūro prieš tris su kaupu dešimtmecius sukurto vaidinimo pagal Marcelijaus Martinaičio poetinę pjesę „Avinėlio teismas“ perdirbinys, ir Jame vaidina jaunieji „Lėlės“ teatro aktoriai. Išties, iš tų sceninių įvairzdžių, kaukių, lėlių ir mechanizmų, kuriuos šiam spektakliui sukūrė V. Mazūras, galima būti sukurti nepaprastai efektingą ir turiningą ekspoziciją, pavyzdžiu, šiuo metu vykstančiai pasaulinėi scenografių fiestai „Prahos kvadrienalė“, kur šiemet Lietuva apskritai nedalyvauja. Anksčiaus, iš plastinio teatro istoriją jau įrašyto etaloninio spektaklio, ir šios naujosios tos pačios dramaturgijos to paties autorius versijos turinį perskaityti gali ne bet kas. Tam reikia labai išprususios publicos, o tokiai pavyksta rasti ir ne kiekviename festivalyje. Vertikalios prasminės

asociacijos, užkoduotos spektaklyje, regis, netgi neturi intencijų būti nutransliuotos publikai, kuri visa tai suprastų. Jaunų ir žavių aktorių entuziastingas dalyvavimas gali būti tik geranoriškai priimtas, o suprastas – tik nedaugelio (pavyzdžiu, šių eilučių autorius, kuriam teko laimėdalyvauti vienoje pirmuji V. Mazūro „Avinėlio teismo“ versijų).

Pabaigoje lakoniškai paminėsiu „Skrajojančio festivalio“ programos efektingiausiai finalinių spektaklių – tai Duda Paivos iš Amsterdamo (Nyderlandai) plastinė reginė „Išpera“, parodytą Kauno muzikinio teatro scenoje, užverstoje, tarsi Kariotiškių sąvartynas, kalnu natūralistiškų atliekų. Meistriškai valdomomis lėlėmis, panašiomis į pradžiusius iš kūnus iš apleistos lavoninės, šiuolaikinio šokio elementais ir vaizdo triukais jis tarsi apibendrino visą tą modernaus plastinio teatro įvairovę ir naująjį realybę, kurią per keturių dienas sugebėjo suburti ir parodyti „Skrajojantis festivalis“. Be abejonių, Duda Paiva yra didelis plastinio meno, jo triukų ir jų pateikimo meistras. Keli elementai buvo paženklinti tikro įkvėpimo ir dideilio talento spinduliu. Atlikėjas kartu su publika sugebėjo surasti atsakymą į esminį laikmečio klausimą: ar mes tokie, kokie esame, galime tikėtis laimés naujajame pasaulyje? Menininkas prieina negailestingą išvadą: ne, negalime, nes tam dera gimbti iš naujo. Tai daro garbę ir Duda Paivai, ir visam plastiniams teatrui, savo įžvalgoje išsiveržiančiam į sceninio meno avangardą.

Tad, nusizengiant savo principams, skambant finalinėms ovacijoms, teko drauge su visa publika „pasistoti“ – bet ne tiek dėl talentingojo Duda Pavos meistrystės, kiek pagerbiant visą „Skrajojantį festivalį“, jo rengėjus bei visą plastinio ir lėlių teatro pasaulį. Kitas susitikimas su juo – ne anksčiau nei po dvejų metų, ir vėl Kaune.

Susitikimo vietus, kaip žinia, keisti nedera.

Kontaminacijos: tarp mūsų turisčių

Prieš prasidedant 54–ajai Venecijos bienalei „ILLUMInations“ kuratorė Bice Curiger uždavė penkis klausimus pasaulio menininkams: „Kur tu jautiesi kaip namie? Ar ateitis kalbės angliskai, ar kita kalba? Ar menininkų bendruomenė yra nacija? Kiek nacių (tautų) yra tavyje? Jei menas būtų nacija, kokia būtų jos konstitucija?“ Prie jų pridėjome šeštą, Lietuvai aktualų klausimą: „Kas slėpiasi už balto užuolaidos?“ Į klausimus atsako menininkai ir kritikai grupė Cooltūristės.

Kur tu jautiesi kaip namie?

Begonija: Namie. Man namai, tai visų pirmo santykis, sukurtas per kitus santykius – intymus, iškūnytas, išgyventas, kintantis, afektinis. Tai santykis su artimu ir bendruomene, kuriame vieta yra tik viena iš daugybės dimensijų. Negaliu paneigti, kad man svarbi mano kieme nacijai užmingančios aguonos, namus apgaubiantis rūkas, primenantis apie laiko reliatyvumą.

Pipirmėtė: Kur turiu ką veikti.

Rozė „Black Baccara“: Gėda sakyti, bet daug metų gerausiai „kaip namie“ jausdavausi atitolusi bent jau 1000 km nuo namų, kai galėdavau daryti ne tik ką reikia, bet ir ką noriu. Buities areštas pareigingas moteris žudo... „Su amžiumi“ požiūris kinta, juolab kad gebėjimas susikurti tave tenkinančią aplinką didėja proporcingai amžiui, patirčiai ir išminčiai.

Nasturta: Savo lovoje, geroje ki- no teatro kėdėje, žiūrėdama gerą filmą, skaitydama gerą knygą...

Gerbera: 1. Kai būnu savo šventame slaptame kaime, kur daug krauso giminių, visų ta pati pavarde, nuosavi jų laukai glosto savimeilej ir žadina tikrą nuoširdų patriotizmą; 2. kai turiu tam tikrą nemažą sumą pinigų kišenėje, saugumui su- kurti, įvairiems atvejams, tada irgi saldu, o leliaujant privaloma visa- da būti pasiruošus; 3. kai dalyvauju pokalbyje be cenzūros, uždarame va- karėlyje, kur galima nuskalpuoti ir pravirkdyti eilinį architektų atstovą už tuos Valdovų rūmus, ir eilinę pseu- dofeministę už prisitaikeliškumą.

Azalija: Namuse. Nebent kas pakviestų į svečius ir pasiūlytų „jaustis kaip namie“.

Medetka: Jamaikoj, nes niekada ten nebuval. Kitos šalys, užsienis, užjūris, visos Kitos vietos yra mano namai. „Už balto užuolaidos“ netinka, nes abiejose pušėse yra pretenzių būti reikšmingam.

Vilkdagis: Labiausiai – savo kom- piuteryje. Visa kita yra susitarimo (su savimi ir aplinkybėmis) reikalas.

Saulėgrąža: Namie Vilniuje – „kaip“, nes ir jie juk laikini. Nidoje, Londonje, Paryžiuje, Venecijoje, dar nesakysiu vienos vietas, nes vi- si atspės, kas rašo, taip pat – prie ežero, kopose, traukinyje, léktuve... Kai pradėjau vardyt, supratau, kad sunku sustoti. Turbūt mažiau yra vietų, kur nesijaučiu kaip namuse.

Levanda: Lietuvos paviljone Ve- necijoje. Bet ne antrame aukšte, kur

Cooltūristės. Marijos paviljonas „Už virtuvės užuolaidos“. 2011 m. Scuola San Pasquale, Venecija

kybo balta užuolaida, o pirmame, kur kabo dvi raudonos užuolaidos ir paveikslas, vaizduojantis Merge- lės Marijos dangun éimam. Tai sa- votiška Marijos žemës ambasada. Ten mes ir išskleidim baltą užuo- laidą iš mamos virtuvės – už talen- tingas tekstilininkes ir konceptua- lius keramikus, kurie, nors lygai su kitais gavo valstybés stipendijas, be jokių paaškinimų buvo išmesti iš išsivaizduojamo Lietuvos šiuolaiki- nio meno kūriniu?

Vilkdagis: Patogiausia būtų pa- klausti ateities, jei ji, žinoma, jausti kompetentingą į tai atsakyti. Ki- ta vertus, pasaulio ekonominés ir demografinés tendencijos šiandien yra plačiai žinomas arba lengvai pa- sitinklinamos. Disponuojant tai informacija visiškai patogu spekuliuoti kitakalbės ateities galimybëmis.

Tačiau tuomet reikšmingas tampa ne vien klausimas „kuri kalba“. Svarbiausia, kad ateitis kalbėtu(si): kad galėtų ir norėtų tai daryti, o ne tylėtų, būtų tildoma arba nutildyta. **Azalija:** Ateitis kalba pinigų kalba. **Saulėgrąža:** Kuri ateitis? Kadai- se visi mané, kad tik lotyniškai...

Begonija: Noréčiai apklausti: o kaip kalba dabartis? Ką sugebame išgirsti, kam yra „priderinti“ mūsų klausos aparatai? Ateitis néra vie- na ir universali. Beje, Walteris Ben- jaminas, vienas mano mëgstamiau- sių mëstytojų, „Istorijos filosofijos tezéje“, kurios yra „Illuminacijų“ rinkinje kaip tik kvestionuoja uni- versalias istorijos ir dabarties kon- struktą. Fragmentiška dabartis ir ateitis. Kas bus girdima? Aš nežinau. Ir tai néra abejingumas ateicių, vei- kiau filosofinė pozicija, kur vienintelis bûdas sužinoti yra kasdienis, paprastas, pragmatiškas gyvenimas, kurio kvépavimas, istorijos ir ritmi- ka kuria ateitis ir pasaulius.

Rozė „Black Baccara“: Manau taip, bet ne ta gražiaja britų kolekcinių filių kalba, o supaprastinta.

Pipirmėtė: Spanglish, Chinese and codes.

Gerbera: Ateitis turbūt kalbės pseudo(novo)esperant kompiute- riui, ir dar kiniškai.

Bet aš kiniškai nekalbésiu niekada, ir tai jiems bausmė už žvirblų naikinimą. Aš kalbésiu dar portu- gališkai ir latviškai – kad jei ką, ne- prapulčiau. Žr. klausimą apie na- my jausmą.

Nasturta: Esu bent jau įsitikinus, kad tikrai ne lietuviškai...

Medetka: Aišku, kad ne. Netoli- moje ateityje kalbésime telepa-

tiškai. Pavyzdžiui, ŠMC jau seniai bando tai daryti. Amžini pionierai.

Levanda: Ateitis kalbės meno kal- ba, nes verslo dialektais jau dabar pjaunasi tarpusavje. Reklamos ir višejių ryšių išpūsti burbulai sprogs kartu su Damieno Hirsto deiman- tais inkrustuota kaukole – ar tai, kad ji brangiausiai parduota aukcio- ne, paverčia ją geriausiu šiuolaiki- nio meno kūriniu?

Nasturta: Aš prieš nacionalizmą.

Levanda: Menininkai yra „nieko bendra neturinčiųjų bendriją“ (Alphonso Lingis). Juos vienija meilė

sau ir tikėjimas į pomirtinę šlovę. Lietuvos menininkus dar vienija Kultūros ministerijos stipendija ir balta užuolaida. Nors balta užuolai- da veikiau atskiria menininkus, su- tinkančius žaisti pagal nustatytas taisykles, ir tuos, kurie patys for- muoja taisykles. Tiesa, jei kam nors rūpētų ne tik materialus kūriniys,

bet ir kodėl būtent tokis darbas pa- teiktas, rastų toje kolekcijoje kon- ceptualius diversijus – oficialiai atmetu kūrinių ir pan. Išsivaizduojamojo meno bendruomenė šiam projek- te yra sudaikinta ir suprekinta, jai nesuteikta savarankiško dalyvavimo galimybę. Intervenciniai stipendi- ninkų projektai buvo atmeti, nes idėjas kurti gali tik vienas Menininkas, o kiti turi pristatyti išsivaizduo- mojo meno dirbinius. Kad menininkų bendruomenė atgautų balsą ir taptų demokratiška, juri ne vengti polemikos ir virti savo sultyse, o aktyviai reaguoti į kylančius iššūkius.

Rozė „Black Baccara“: Nacija –

skamba pompastiškai, bet gal ir ga- limas tokis sutartinis pavadinimas, nors menininkų nacių nevienija tai, kas nacių svarbiausia – etno- sas. Nors šiai liberalizmo laikais ir terminu apibréžimai kinta... Jei me- nininkams palengvėtų gyventi, pa- sijutus menininkų nacių nariais, susitiprėtų savivertė, saugumo jaus- mas ar dar kas, tai valio.

Gerbera: Menininkai negali suda- ryti nacių pagal savo individualis- tinį, galbūt net pagal klaudingą smegenų rezginį. Bendruomenės visada sudaromos pagal poreikius, kaij se- niai nustatė civilizacijų specialistas (pavardė žinoma), todėl vardiju – draugauja keramikai, nes reik kartu nuomoti arba pirkti brangių kros- nių, bendrauja tapytojai, bet tik tiek, tiek reik nebrangininko porėmų

meistro ir pasidaryt kasmet po pa- rodą, bendrauja skulptoriai, nes reik kartu liejinis metalo brangius daryti, bendrauja tekstilininkai, kai reik parodos kartu, o ir staklės stu- dijoj stovi vienos ir vilnos kilogramai kartu perkami. Dj ir Vj bendrauja, nes reik sukurti vaizdelių toosui ir kartu palot „feisbuke“. Visi kiti ne- bendrauja, tiksliau, bendrauja tik ne su savo specialybų atstovais. Tai sa- vaiminės dalykas, nes pagal Jézū, vi- si žmonės yra geri ir gera linkintys. Beje, pagal Mikšio atsakymą susi- kime sausio mén. ŠMC’ce, tekstilė – ne vaizduojamas menas, taip taip, turim garso išrašą, žodžių neatsi- misi. Taip ir matau, kaip jis pragare visų likus laiką velia aviu spriukus (žr. baltų kandžių kūrinių).

Kiek nacių (tautų) yra tavyje?

Azalija: Visos.

Pipirmėtė: Gal kokios keturios?..

Medetka: Mano genai mišrūs, su pabégėliais problemų neturiu, skir- tingos rasės nenervina, musulmonai kartais išmainingai kalba, man juo- kingi rusiški anekdotai ir patinka jų literatūra, o ko čia klausė? Ne nacé aš, ok? Čia klausimas gal politikams labiau, ką? Jie labiau „jaučia tautines vibracijas“.

Begonija: Daugiau nei viena ir mažiau nei dvi.

Gerbera: Manyje labai stipriai plaka „Seven Army Nations“ (ypač kai jie groja „Man and Woman“ su Alicia Keys – taip, paklausom pa- klausom) ir dar labai stipri Abiejų Kudirkų nacija, nes turite mintinai žinoti, kas jums sukūrė nepriklau- somybę = kieno laukai derlingiaus- si = kas turėjo pinigų vaikus išleisti į mokslus = kurie vaikai galėjo citi ne tik į kunigus, bet ir į laisvama- niškas profesijas = kurie vaikai buvo geriausiai išauginti branginti savo žemę, žmones, kalbą? Aš laiminga lietuvių Lietuvoje, ir niekas šitos lai- mės iš manęs neatims. O tiems vi- siems mixed identities palinkésiu ne- paydėti, nes tai ne aš, o jūs turit problemų su pure identities.

Saulėgrąža: Viena.

Rozė „Black Baccara“: Daug me- tų jaučiausi pasaulio piliete, bendruomenės, kurių vienija etinės nuostatos, nare. Dabar, „tirpstant“ Lietuvai, tampa ir lietuvi.

Levanda: Tieki, kiek sutinku gat- vėje – ir kiek dar sutiksiu. Tikiuosi, jų skaičius didės.

Jei menas būtų nacija, kokia būtų jos Konstitucija?

Pipirmėtė: „To free your mind“.

Azalija: Kaip menas gali būti na- cija, jei kai tik padarėm priešlaidą, kad menininkų bendruomenė yra nacija? Argi menininkų bendruo- menė ir menas yra vienas ir tas pat? Tai būtų tragedija.

Begonija: Meni nereikia Konsti- tucijos. Meno matavimas nacių kategorijomis ir konstitucijomis yra jo įkalinimas siauroje liberaliosios demokratijos nišoje. Menas turi iš- sivaduoti iš konstitucijų ir nacių.

NUKELTA | 5 PSL.

Pavasario gaidai nuskambėjus

Kilnių visuomeninių ir muzikinių idėjų festivalis Gargžduose

Kovo 31 – gegužės 22 dienomis jaukiamė Žemaitijos mieste Gargžduose ir jo apylinkėse vyko šeštasis meno festivalis „Pavasario gaida“. Per festivalį buvo surengta dešimt susitikimų su garsiausiais Lietuvos menininkais, renginiuose apsilankė daugiau kaip 3500 žiūrovų, taip pat sėkmingai buvo tēsiama prasmiga socialinė akcija. Sulaukė tik minimalaus Lietuvos kultūrinių institucijų finansinio palaikymo, festivalio organizatoriai nenuleido rankų ir igyvendino savo kūrybines svajones bei kilnius visuomeninius tikslus.

Svarbus šiame festivalio organizatorų žingsnis – pasirašyta abi-pusio bendradarbiavimo sutartis su Lietuvos nacionaline filharmonija dėl garsiausių šalies muzikinių kolektyvų ir solistų koncertų.

„Pavasario gaida“ pradėjo dainininkų pora Edmundas Seilius ir Kristina Zmailaitė, drauge su M.K. Čiurlionio kvartetu atlikę austrių ir prancūzų kompozitorų operečių duetus. Prieš šv. Velykas J. Haydno kūrinį „Septyni paskutiniai mūsų Išganytojo žodžiai ant kryžiaus“ griežči Valstybinis Vilniaus kvartetas. Gargždų miesto publiką sužavėjo muzikinė-literatūrinė šokio drama „Dedikacija Barbora Radvilaitei“. Kamerinės muzikos ansamblis „Musica humana“, dainininkė Marta Lukošiūtė ir senovinių šokiu trupė „Festa Cortese“ subtiliai ir jautriai perteikė XVI a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės karaliaus Žygimanto Augusto dvaro nuotaikas. Aktorius Vytautas Rumšas vynesysis, skaitydamas Barboros Radvilaitės laiškus, išprasminio ne tik valdovo sielvartą, netekus mylimosios, bet ir karalienės šventą meilę, ištikimybę karaliui bei savo tévynei.

ATKELTA IS 4 PSL.

Saulėgrąža: Man patiktu ja pa-versti Sol LeWitto, „Tezes apie konceptualųjį meną“. Aštu, kai pasikeis meno laikai, Konstituciją teks perrašyti.

Nasturtas: Svarbiausios vertybės, gal Peleviną – glamūras ir diskursas.

Medetka: Labai atsirapšau, bet aš nesuprantu žodžio „nacią“, nors tu ką... Jei norite, galiu išsivaizduoti, kad meno bendruomenė yra korporacija, kaip koks „McDonald's“ ar „Maxima“. Būna pavasario kolekcijos, rudens. Nuolaidos, savaitės prekė, sensacijos ir t. t. Tik etiketės labai sudėtingos. Svarbiausia, kad žmonės ateiti. Kuo daugiau, ir kad pirktu. Svarbu, kad fondus būtų kam skirti. Korporacijos misija-vizija skambėtai taip: „Svarbiausia – gražus žodžiai ir išpudingi skaičiai; duok pažįstamam, nes pažįsti tą, kuriam duodi.“

Rožė „Black Baccara“: Užupio respublika turi puikią konstituciją, geriau nesugalvosi.

Vilkdagis: Pasisakydama prieš menininkus ir meną kaip nacią,

Du kartus festivalyje viešėjo publicos visada laukiamas daininininkė Judita Leitaitė. Pirmąsyk atvykusi su M.K. Čiurlionio kvartetu, ji klau-sytojus džiugino kino filmų muzika. Vėliau daininininkė muzikavo su gitaristu Sergejumi Kriniciu, dainavo ispanų, lietuvių dainas ir gražiausius rusų romansas.

Gargždiečiai susitiko ir su aktoriu, dainų autoriumi bei atlikėju Andriumi Kaniava, matė Cezario Graužinio teatro „cezario grupės“ spektaklį pagal Pauliaus Širvio poziciją „Nutole toliai“. „Pavasario gaidoje“ dalyvavo ir ilgamečiai būčuliai – Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro solistai Rita Petruskaitė, Loreta Ramelienė, Mindaugas Rojus su nuotaikinga populiariausią miuziklų ir operečių programa bei Vilniaus flamenco klubo „Tinentos“ šokėjos.

Festivali užbaigė Lietuvos kamerinės orkestras, o solo griežči orkestru koncertmeisteris, smuikininkas Džeraldas Bidva. Orkestras koncertą, o kartu ir visą festivali baigė simboliškai – J. Haydno „Atsisveikinimo simfonija“, kuria paprastai groja Naujujų metų išvakarėse tradiciniuose šventiniuose koncertuose Vilniuje, Šv. Jonų bažnyčioje.

„Istabu ir pagirtina, kad šiu metu „Pavasario gaida“ išskleidė kūrybinius sparnus po visą Gargždų kraštą“, – džiaugėsi Lietuvos nacionalinės filharmonijos generalinė direktorė Rūta Prusevičienė. Koncertai vyko Gargždų kultūros centre, Gargždų Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčioje, Priekulės kultūros centre, Drevernos, Lapių kultūros namuose, Dovilų etninės kultūros centre.

Gargždų kultūros centro direktorė Birutės Oželienės teigimu, Gargždų kultūros centro direktorė Birutės Oželienės teigimu, kuris savo tėvynei.

Burbulų pūtimo akcija. Scuola San Pasquale, Venecija

U. GULIAUSKAITĖS nuotr.

„festivalis auga, keičiasi, tobulėja, bet nesikeičia jo pagrindinis tikslas – nepalikti kultūriniame užribyje gyvenančių žmonių bei puoselėti profesionalaus meno tradicijas Klaipėdos rajone“. Istorine erdvė – Gargždų Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia žavėjosi ir Lietuvos kamerinio orkestro violončelininkas Gediminas Drusas: „Gargždų bažnyčia – įsimintina puikios akustikos sakralinė erdvė kamerinei ir orkestrinei muzikai atlikti. Lietuvos kamerinis orkestras mielai koncertuoja bažnyčiose, groja sudėtingas klasikinės muzikos programas ir niekada nepataikauja publikai. Nuostabu, kad teko regėti taip gausiai susirinkusią publiką. Tačiau būtų dar nuostabiau, jei klasikinės profesionaliosios muzikos koncertuose lankytuši daugiau jau-nų žmonių.“

Orkestro senbuvis, iš Gargždų ki-les obojininkas Eugenijus Paškevičius per festivalio uždarymo koncertą dalijosi savo džiaugsmu: „Smagu, kad gargždiškiai, turėdami tikrai nedidelį finansavimą, sugeba prisikiesti profesionalius muzikinius Lietuvos kolektyvus ir surengti tokį prasmingą festivalį, kuris savo menine programa gali būti lyginamas su iškilusiais Lietuvos profesionaliosios muzikos festivaliais.“

Dukart festivalyje lankėsis Lietuvos nacionalinės premijos laureatas Čiurlionio kvartetas entuziasticai palaiko kilnias „Pavasario gaidos“ idėjas. Anot kolektyvo meno vadovo Sauliaus Lipčiaus, „šis festivalis yra išskirtinis, gerai organizuotas, turintis savo jaukią atmosferą, išugdyta ir prielankią menui publiką, ypač dėmesingą atlikėjams, nepakartojamą aurą salėse ir... nuostabų žemaitišką kastinį“. S. Lipčiaus teigimu, festivalis kasmet kelia kar-

telę, kviesdamas geriausius savo sritis menininkus, o festivalio programos jau nebenusileidžia sostinės ar kitų didžiausių Lietuvos miestų kultūrinių renginių programoms. „Linkiu net ir sunkmečio sąlygomis organizuojant ši festivali nenuleisti rankų, degti kūrybine ugnimi ir džiaugtis kiekvienu išskirtiniu pasiodymu“, – „Pavasario gaidos“ meno vadovei Šarūnei Petruškevičienei linkėjo S. Lipčius.

Kilni festivalio idėja remti sergančiuosius jau ne pirmi metai sulaukia palaikymo. „Idėja yra nuostabi ir ti-kiu, kad taps pavyzdžiu visiems. Ačiū Dievui, kad yra tokų puikių, dorų ir išmintingų žmonių kaip Šarūnė Petruškevičienė“, – po festivalio kalbėjo dainininkė J. Leitaitė.

Suaukoti 3400 litų buvo padalyti po lygiai dvims Klaipėdos rajone gyvenančiams sunkiai sergantiems vaikams: operacijos laukiančiai 9 mėnesių kurčiai mergaitė Liepai ir 9 metų Henrikui, jam reikia lėšų insulino pompa įsigyti. „Rajonai turi didelį pranašumą prieš didžiuosius miestus – čia vieni kitus pažista, tad suvieniję pajęgas problemas sprendžia lengviau. Jei padedži bėdos ištiktam kaimynui, tokios pačios pagalbos gali tikėtis ir pats. Savo veikloje visada stengiuosi propaguoti savitarpių pagalbos ir bendruomeniškumo idėjas“, – pasakojo festivalio meno vadovė Š. Petruškevičienė. Ši paprastų žmonių dosnumą juto visi čia atvykę menininkai. Vienas garsiausiu Lietuvos gitaristų, Baltijos gitaru kvarteto narys Sergejus Krinicas išsitinkęs, kad žmogaus tikrasis dosumas pasireiškia ne tada, kai yra pinigų, bet priešingai – kai jūnėra. „Aukojimas iš nepritekliaus ir yra tikros, nesuvaudintos meiles artimui įrodymas“, – sakė jis.

Valstybinio Vilniaus kvarteto sie-la Augustinas Vasiliauskas pasibai-gus „Pavasario gaidai“ svarstė, kaip būtų prasminga atgaivinti Lietuvos fundatorių tradiciją – statyti bažnyčias, išlaikyti regioninius muzikos festivalius, padėti ligoniams ir var-gšams. „Dabar gū vargas šelpia var-gšą – tai nuostabu, bet apmaudu. Tai prilyginčiau Šventojo Rašto pasako-jimui apie senutę, kuri varguoliui atidavė paskutinius savo 10 dena-rų, kitaip sakant, visą savo turtą“, – teigė profesorius.

„Pavasario gaidai“ talkinusios Lietuvos nacionalinės filharmonijos koncertų vadybininkės Viliujos Dačinskienės teigimu, festivalis ren-giamas labai profesionaliai. „Ista-bu ir netikėta, kad šiuo metu, kai dauguma siekia populiarumo ir fi-nansinės naudos, tolimesnė Žemai-tijos kraštė išsystame draugiškus, vaišingus ir paprastus kolegas, nuo-sirdžius klausytojus. Atvykus į Gargždus visiems atlikėjams aišku – šitas paprastumas slepią kilnias festivalio organizatorių tikslus ir gilias menines bei visuomenines įžvalgas“, – konstatavo Dačinskienė.

Išimintini festivalio meno vadovės Š. Petruškevičienės žodžiai: „Mūsų krašto publika nuostabi, žmonės atjaučiantys. Muzikos galia yra džiaugsmu paliesti mūsų širdis, pa-budinti žmogaus kilniausius jaus-mus, atjautą šalia esančiam. Svar-biausia, kad atėjė į renginį mano krašto žmonės išeitų laimingi, kad lauktų kito koncerto, kito festivalio. Privalu dirbtį kantriai, kūrybin-gai ir nuoširdžiai, nes tik taip tavi-mi tikės į padės.“

Linkime, kad šie prasmingi žodžiai ir sėkmė lydėtų „Pavasario gaidą“ dar daug metų.

LNF INF.

ros istorija. O jei vėl linksmiau – aš.

Vilkdagis: Kalbant apibendrintai, už baltos užuolaidos gali slėptis bet kas: Bermudų trikampis, ligoninės palata, Lietuvos dailės aukso fon-das, Cooltūristės. Įtampa tarp sim-bolinių erdvų abejose užuolaidos pusėse reiškiasi tuo, kad tikslas ar-ba vertybė paprastai esti „už“ – ar tai būtų teatro scena, kino ekranas, gydytojo kabinetas, Sandoros skry-nia... Šių metų Lietuvos paviljone galima stebėti tarsi atvirščią situ-aciją: už užuolaidos esanti vertybė nominali; prasmę jai suteikia veiks-mai, vykstantys prieš užuolaidą. Be-jokios abejonės, tai elegantiška ir intriguojanti ekspozicinė struktūra.

Tačiau, (Illumi)nacijų kontekste – ar, gal net labiau neišvengiamai, Lietuvos nacionalinės savimonės kontekste – įdomus tampa ne formos, bet turinio klausimas. Ar už baltos užuolaidos iš tiesų gali slėptis bet kas, o dėmesio taškas mumyse perkeltas kažkur kitur? Kodėl tai, kas ten yra, slėpiasi už užuolaidos, ir koks yra to ir mūsų savytakis?

KALBĖJOSI ŽIEDAI TARP ŽIEDŲ

Be veikėjų

Ugniaus Gelgudos paroda „Kriminaliniai peizažai“ galerijoje „Vartai“

Eglė Juocevičiutė

Tokį tirštą mišką, kokią galima pamatyti Ugniaus Gelgudos fotografijoje „Byloje artėja atomazga“, pastarajį kartą mačiau ant galerijos sienos 2007 metais, kai parodoje „1907:2007. Privatūs pokalbiai“ („Vartai“) buvo eksponuojamos fotografijos iš Artūro Railos projekto „Žemės galia“. Žalumos sodrumas ir įsiurbiantis fotografijos dydis, – „Byloje artėja atomazga“ priminė „Žemės galią“. Tačiau paňumas tuo ir baigiasi. Railos projekto fotografijos – etnokultūriniai ženklyna, energiškai stipriai įvaizdinantys energinius centrus. Fotografija turi perteikti krūvį, juntamą ypatingoje fotografuojamoje vietoje. „Kriminaliniuose peizažuose“, kuriu dalis yra „Byloje artėja atomazga“, Gelguda kūrė antiženklalus, vaizdus apie nieką. Peizažus, kurie savaimė nėra intriguojantys objektai, o plynai kaip scenografija veiksmui. Tačiau veiksmo ir veikėjų nėra.

Ar scenografija gali būti nezenkiška? Kas lieka iš scenovaizdo, pašalinus visas konteksto nuorodas? Gryna erdvė. Šviesos ir šešėlio, arba, „Kriminalinių peizažų“ atveju, ūkanų ir prietemos plokštumų formuojama atmosfera. Šalia ūkanų ir prietemos „Kaimo naktys virto košmaru“ dar atsiranda rūkas, o „Bandė vairuoti miegodamas“, „Užsilikusi petarda tapo nelaimės priežastimi“, „Liepsnojanti pernykštė žolė vos nesudegino sodybų“ – dūmai. Šios netvarios materijos fotografijose-scenovaizduose tvyro nuolatos arba tol, kol jas išsklaidys žejusysis.

Jei fotografijoje yra užfiksuotų žmonių, jie nieko neveikia, o kaž-

ko laukia. Arba pozuoja. Iškūnija buforines figūras konkrečiamė scenovaizdyje. Veikėjai veikia nebent „Užsilikusioje petardoje“. Bet ir čia, monumentalūs kaip olimpijinę deglą uždegantys graikai, jie laukia, kas bus, kai įsiliepsnos simbolinė ugnis.

Ir ko jie laukia? Juk pagal spaudos logiką, vieta fotografuojamaa pot, kai kas nors joje įvyksta, o ne prieš tai. O gal Gelguda, perėmės mirties vietas fiksavimo strategiją iš spaudos, nufotografuoja vietas, kur (dar) nieko neįvyko ir sukuria „Iš šitos vietas nieko gera nelauk“ pranašystę? Šiuokart amputuotas pagrindinis personažas – koks nors negyvėlis – net ir tūsdamas pakrūmėj tinkamai vaidintų savo vaidmenį: poza ir krauso klanu pasakodamas, kas nutiko ir kad nutiko. Dabar gi žinome vietą ir numanome įvykį, bet koks jų ryšys laike nuspręsti nebūtina.

Nesenai teatre, stebint naujają „Antigonės“ versiją, man pasakė, jog tragedija nuo dramos skiriasi tuo, kad dramoje kas nors tikisi ką nors pakeisti, o tragedijoje vilties neturi būti. Gelguda, suteikdamas fotografijoms kriminalinius pavadinimus, tarsi nepalieka vilties šioms nufotografuotoms niekuo nekaltonis vietoms. Ūkanų ir prietemos atmosfera, kaip „Kriminalinių peizažų“ kataloge puikiai išsireiškė Agnė Narušytė, paimta iš tų dienų, „kai skundžiamasi gyvenimu“. Tik Zalcburge viskas vis tiek atrodo geriau ir mieliau. Kelios fotografijos žvelgiama iš miško į namus. Tas žvilgsnis, niūrus ir kraupus, veda žiūrovą į miškinio stebetėjo poziciją, galbūt kažką „išstebėjęs“ išbėgs iš miško, namuose padarys kažką blogo ir grįs pasislėpti eglyne.

„Kriminalinių peizažų“ scenovaizdžius pasirodo tik perskaičius intriguojančią pavadinimą. Be pavadinimo, kai nebelyka net menkos pagalbos žvilgsniui, atmosfera nieko neboreiškia. Žmonės nebe tiek laukia, kiek tiesiog stebi (nes ir jų žvilgsniui niekas nepadeda). Tiesus horizontas, jokių ryškių kontrastų, o jei kas nors ryškiai ir išskiria, kaip „Paklydėlius baudė sniegas ir šaltis“, kontrastas neišryškina nieko įdomaus.

Nieko įdomaus neturėtų būti ir Šeščenkos loftų išorėje apgailtinā „lapkričio“ dieną. Tokią, kurios metu į loftų teritoriją įvažiavo kamera ant gervės videodarbe „Rojaus medis“. Atkartodamas Jono Meko 1990-ųjų lapkritį nufilmuotą pasivaikščiojimą („A Walk“) po „Wooster“ gatvę Niujorko SoHo rajone, Gelguda važinėja po vilnietauką loftų zoną. Gelguda paneigia tai, kad Mekas dirbo visą savo kūrybinį gyvenimą – su mėgėjiška kamera rankoje. Iš ant gervės užkeltos kameros gautas vaizdas plaukia kaip gražiausioje pasakoje. Turiu omenyje, be tokios kameros niekada nepamatytum Šeščenkos loftų taip lengvai sklandžiančių pro šalį, ordinarūs būdai judėti – eiti ir važiuoti mašina arba dviračiu – pateikia ordinarų vaizdą: auksčiau dviejų metrų nepakilsi, eidamas ir mindamas pedalus krypuosi ir žvilgčiosi į žemę, mašinos langas ribos žvilgsnio plotą. O žvilgsnis nuo gervės... Tik nežinia, kiek to vaizdo malonumui įtakos turi paprastam mirtingajam nepasiekiami žiūros taškai, o kiek tai, kad tuos žiūros taškus nusavinio daug pinigų tokiai technikai turintis komercinės kinas. Ausis „masažuoją“ vyro žemo balso obertonai, kai iš kolonėlės sklinda rinktinės cita-

Ugnius Gelguda. Iš „Kriminalinių peizažų“ serijos: „Žudikas aukos tykojo prie jos namų“ 2011 m.

tos iš „Pasivaikščiojimo“. Formos malonumas nepalieka kitos išeities, kaip tik sėdėti ir vis iš naujo žiūrėti „Rojaus medį“.

Bežiūrint ryškėja turinio malonumas iš pirmo žvilgsnio niūriausioje pasaulyje medžiagoje. Mekas savo videodarbe vaikšto po Mačiūno atrastas ir apgyvendintas vietas, kurios iš apliečios industrijos gana greitai tapo prestižine Niujorko zona. Vaikščiodamas pasakoja istorijas apie keistus žmones, kurie nieko nedirbo arba norėjo sužinoti, kas kelio gale, kartkartėmis prisimena, kaip tos gatvės atrodė tada. „Rojaus medyje“ Gelguda ištraukė tą prisiminimą rinkinėlį, kurio pagrindine ašimi tapo Meko ir Mačiūno neleistinai pasodinti medeliai prie „Wooster“ gatvės 80 namo. Kažkieno išmeti, ju iš naujo pasodinti, policininkų nežinia kodėl neišrauti, jau 1990 metais išaugė į didelius medžius. Pavadinti „Rojaus medžiai“.

Tas užaugęs medis jungia *tada* ir *dabar*, parodo, kaip seniai visa tai prasidėjo. Kai Gelgudos videodarbe ištariama frazė apie medį, kamera kaip tik slenka pro sovietinės gerovės laikus menančias eglas. Jos irgi jungia *tada* ir *dabar*, tik niekam čia *tada* nerūpi, niekas nežino, kas tas eglės sodino. Čia svarbu *dabar*, o svarbiausia *paskui*. „Anksčiau nežinojau nė vienos iš šių gatvių. Da-

bar šios gatvės ir jų purvas įaugė į mane“, – sako balsas iš kolonėlės. Gelgudos parodos spaudos pranešimo formuluočė pilkų pastatų ir naujakurių vilčių supynimą šiam videodarbe priminė filmą „Čeriomuškos“, kurio ištrauka buvo rodoma parodoje „Šaltojo karo modernizmas. Menas ir dizainas: 1945-1970“ Nacionalinėje dailės galerijoje. Ten naujakuriai naujutėlaitėse „chrūščiovkose“ šoka ir dainuoja pagal Šostakovičiaus muziką. O Gelgudos filme ir vėl nėra personažų, tik scenografija. Ta scenografija, kuri kol kas svarbiausia ir kūrybinių industrių bei meno inkubatorių apologetams. Lyg pastatai patys implikuotū laimingą pabaigą, tokią, kai videofilmu pabaigojus kamera pasiteria į pilką, bet šviesų dangų.

Dvi scenografijos, be teksto beveik nereikiškančios. Vienas tekstas nepalieka jokios vilties, kitas – orą prisotina vilties. Elegantiški pjūviai per meno kūrimo kelią – kas ir kaip (vizualiai bei verbaliai)? Idomiausia tai, kad kombinacijų begalė.

Paroda veikia iki liepos 2 d.

Galerija „Vartai“
(Vilniaus g. 39, Vilnius)
Dirba antradienį–penktadienį
12–18 val., šeštadienį 12–16 val.
Knyga „Kriminaliniai peizažai“ galima įsigyti Artbooks.lt

Geležinė skulptūra

Vlado Urbanavičiaus paroda „Lietuvos aido“ galerijoje

Katerina Baravykaitė

Turint galvoje, kad planetos gyvavimo laiką pavertus į 24 valandas, žmonijos visa žinoma istorija užimtu vos dvi milisekundes, tikėtis, kad didžiojoje perspektivoje kas nors išliks, yra daugiau nei naivu. Sako, kad ir piramidės, ir net Didžioji kinų siena bus nušluotos erozijos. Tolimą ateitį modeliuojantys mokslinkinkai (per „National Geographic“ kanala) spėlia, kaip slankios žemynai ir kokiuose sluoksniuose atsidurs miestai, kuriuos jų bus įmanoma aptikti ir kas bus aptinkama. Jei skulptorius Vladas Urbanavičius pats neišardys savo naujujų geležinių skulptūrų, jos bus tikras rebusas tolimos (labai tolimos) ateities tyrinėtojams (jei liks kas gyvas).

Tačiau geležis yra geležis – gerai išsilaike. O Urbanavičius yra ne tik puikus skulptorius, gebantis objek-

tus paversti ironiškais arba jautriais „tekstais“, bet ir pusiau inžinierius. Tai žinome iš „Kabančių akmenų“ (2006), „Sąramos“ (2005) ar tiek valdininkiskū aistrų sukėlusios „Krantinės arkos“ (2009).

Ką tik vykusioje parodoje buvo rodomi tvirtai sureisti skulptūriniai objektai iš rastų geležies, anksčiau kitur ir kitaip naudotų, dalį yra mobilūs, t. y. nepririšti prie vienos. Tvirti tiek, kad neišsiardyti, mobilūs – kad saugiai išsitaisyti kokiamės nors sluoksnyje. Tačiau išsivaizduojama situacija būtų labai jau neužilgo, todėl pažiūrėkim, ką tie objektai kalba dabar mąstant dabarties sąmonę.

Iš viso pristatomisi keturi objektai: „Kolona“ – sudaryta iš dalies vamzdžio ir apversto, kapiteliu virtusio bidono, „Puokštė“ – iš tarybinės ketinės labai dekoratyvios ir iki skausmo atpažįstamos šiukslių dėžės (panašios į vazą), kuri yra pamauta ant

sulinkusiu (spėjui) bėgiu, „Sukabinti lakštai“ – iš armatūros strypų su priveržtais apvaliais lakštais (ko gero irgi po kokio nors nemeninio darbo atlukusios dalys) ir „Spygliuotas“ – vėl bėgiai (?) ir pramoninio pjausymo likučiai (?).

Visi objektai konstruoti naudoti dalykai turi ankstyvai gyvenimą, kaip dabar mėgstama sakyti – kontekstą. Tik dalies jų praeitis kultūrinė, kitų – pramoninė. Taip, manau, jei plačiau žiūrėtume, bidonas ir šiukslių vazą priklauso kultūrai – gyvenimo kultūrai, nes juk ir tualeto forma gali atspindėti tam tikrą mentalitetą. Tai yra plačiau aprašęs ir su šalių filosofijų pobūdziai susijęs filosofas Slavojus Žižekas. Pramoninės kilmės detalės yra fragmentuoti ir labiau nurodo į veiksmą, nei į situaciją. O tai, kas sukonstruota, jau be jokios abejonės vėl vedą mus į kultūrą, ir ši kartą

Vladas Urbanavičius. „Spygliuotas“ ir „Puokštė“. 2011 m.

G. JUCVINCIUS NUOTR.

jau į tą aiškiai suprantamą. Štai „Kolona“ pirštu moja į senovės Graikiją. Įdomu būtų kada sustatyti visą Urbanavičiaus kolonadą, nes kolonų jo kūryboje būta ir anksčiau: padarytų liejant betonu padangose, aliuminio statinėse, iš medžio kainuo, geležinių strypų etc. ir visuomet su kapiteliais. Išeitų tokis industriinis graikų orderio analogas.

Tik aukso pjūvis jau gerokai pasikeitęs ir nepasakokite man apie „amžinas vertybės“, patys graikai šventai tikėjo, kad pastovumą įtvir-

tina ne kas kita, o kaita. Koks gyvenimas, tokios ir kolonos, o ką supras ateities kasinėtojai, tai gal ne taip ir svarbu, man dabar daug svarbiau sugalvoti – ką reikėtų veikti, kai tas buvimas planetoje toks trumpos ir tokis neaiškus.

Paroda veikia iki birželio 23 d.

„Lietuvos aido“ galerija
(Žemaitijos g. 11, Vilnius)
Dirba antradienį–penktadienį
12–18 val., šeštadienį 12–16 val.

Tiek, kiek rasiu

ATKELTA IŠ 1 PSL.

atvaizdai. Lapai sukabinti eilėmis išilgai dviejų ekspozicijos salių, parabėje, šiek tiek virš vidutinio ūgio žmogaus galvos; prisegti skalbinį segtukais prie ištemptos vielos; išdėstyti nelygius tarpais – taip, kad einant tarp eilių būtu galima matyti atvaizdą, bet tai būtų nelengva (ivairaus dydžio delno atstumu). Popieriaus lapų eilės dengia lubas ir sudaro vientisą masę. Toks turinys slegia – neveltui viskas kybo virš žiūrovų. Norintieji pamatyti veidus turi vaikščioti ir atlošti galvą – į patyrimą įtraukiamas žiūrovo kūnas. Tai viena priežasčių, kodėl manau, jog Grigaliūno instalacija turi ne mažai performanso bruožų, bet apie tai vėliau.

Eksponavimo būdas siūlo apgalvoti archyvo buvimo kasdienybę pobūdį. Tai atminties saugykla, kuria yra atvira, prieinama kiekviename. Tačiau savo informacijos kiekui ji yra neaprēpiama laike, bent jau kiekviename. Realime gyvenime archyvas dalyvauja atvaizdo ir abstrakčios sąvokos pavadalui (nebent Jame dirb) arba mažo fragmento pasirodymu. Vadinas, archyvas yra tarsi pašamonė, kuri fragmentiškai pasickiama, bet neaprēpiama; turi kalbinę struktūrą, tačiau jos negalima sutrumpinti; joje yra tuščių ir pasikartojančių „lapų“. Tai liulant erdvę, atsiverianti judant laike ir erdvėje. Tai suma laikų, erdviių, reikšmių, kurios yra patiriamos, o ne artikuliuojamos. Įvardijus šias struktūras, jos persikelia į samonės lygi ir tampa kitkuo.

Grigaliūno archyvo metonimija (nuroda, atitinkmuo) sudaryta iš atvaizdų (nėra ižodinimo) – iš pasamonės lygio neperivedama į samonės. Tokiu būdu medžiaga iškeliamas su visu jausmo neapibrėžtumu, išgaunamas nesuvokiamas (tiesioginė žodžio prasme) patyrimas. Žiūrovą ištinka šiurpas – pojūtis be objekto. Ir sunku pasakyti, kas labiau nesuvokiamas, ar sužeistų likimų kiekis, smurtas, mirtis, ar menininko (pa)siaukojimas (toks elgesys su savo kūnu – dar vienas iš performanso bruožų).

Ankstesniame su dabartiniu susijusiai autorius projekte „Mirties dienoraščiai“, rodytame Šiuolaikinio meno centre, akcentas krito į žvilgsnio kaip smurto įrankio patyrimą. Didžiulės sienos buvo uždengtos nukentėjusių žmonių atvaizdais. Protokolinis (iš priekio ir profiliu) fotografavimas buvo smurto aktas prieš juos, dabar ekspozicijoje atvaizdai žeidė žiūrovą savo žvilgsniais. „1941-ųjų“ ekspozicijoje žvilgsniai paslepti (portretai žvelgia vienas į kita „nugarą“). Čia svarbiau išsaugoti (nors atrinkto ir truputį praskleisto) archyvo struktūrą. Akcentas krinta ant negalimybės aprėpti ir suvokti to, ką matai samonės lygiu.

Ir tai nieko bendra neturi su menininkui primetamu „siekiu atrodyti šiuolaikiškai“. K. Grigaliūno darbe visuomet turinys eina pirmiau

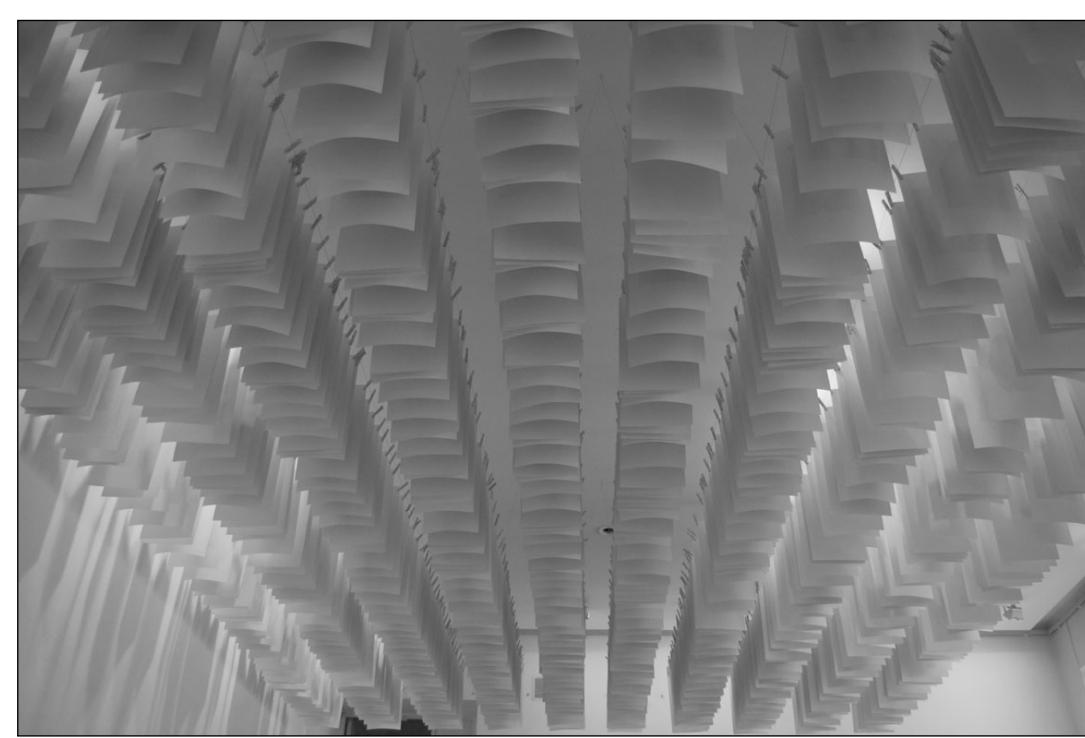
technikos, kad ir kaip meistriškai jis ją taikytų. Ir apskritai nuo kada meistriškumas (ar grafikos įtraukimas) yra laikomas nuodėme (šiuolaikiiniame) mene? Nustojus menininką matyti iš grafikos cecho perspektivios, iškart matyti, jog Grigaliūnas visuomet dirbo su (at)minties, vaizdo ar jausmo struktūromis. Čia su kolegomis mielai pasiginčiau, tačiau gal neverta todėl, kad manau, jog tikrasis kūrinys yra vienai ne ekspozicija, o jos kūrimo procesas ir menininko nuostata, kurios jis nesuvokiamai ištikimai laikosi.

Iš esmės tai yra performansas

Officialiai performansas yra nebelabai populiaru meno forma Lietuvoje. Iš anksčiau populiaruose festivalio „Dimensija O“ teliko mažos grupelės, šiaip taip suburiamos pasitelkus užsiemio salių pajėgas. Liuko pavieniai menininkai (pvz., Agnė Jonukutė, Česlovas Lukenskas, Židrija Janušaitė Kaune, Dainius Liškevičius, Laura Garbšienė – Vilniuje), kartais atliekantys performansą ir tai – dažniausiai žiūrovui pateikiama videodokumentacija. Tačiau kartais vyksta pusiau slapti labai ilgo periodo meniniai veiksmių ar laikysebos, kurias galima vadinti performansais. Tuoju paaikinsiu, ką turi galvoje.

Štai Konstantino Bogdano (jau nesnojo) laikysena – griežtai nedalyvauti meno vadybos procesuose, t. y. jis pasirodo parodose tik tuo atveju, kai yra kviečiamas (arba pats inicijuoja personalinę parodą ar projektą). Tai pavyrus, tačiau labai nuoseklus performansas, įtvirtinančius tam tikras vertybės (pvz., nurodoma, kas yra menas per neigini – ne vadyba) ir turintis pašalinį po-veikį – izoliaciją. K. Grigaliūno metu metus besižendantis ejimas į archyvus irgi tam tikra prasme yra performansas. Tik labai aktyvus ir atsakingas, be to, susijęs su seniausiomis ritualo formomis, turintis au-kojimo(si) aspektą.

Atsakydamas į Erikos Grigoravi-

čienės klausimus, K. Grigaliūnas pasakoja: „Lietuvos ypatingajame archyve pradėjau lankytis 2009-ųjų sausį, ir nuo tada einu ten beveik kasdien, nes vienu kartu galima gauti tik keletą bylų“ („Mirties dienoraščiai“, Vilnius: 2010.). Veiksmas tėsiasi.

Treji metai archyvuose, (beveik) kiekvienu darbo dieną po 2 valandas, dar 2 darbo valandos su nauja medžiaga namuose, savaigaliais – sarašų tikrinimas. 1941 lakštas – kiekviename atspaustas šilkografijos būdu po 3 vienetus (eksponavimo iš jų rodo po vieną), išgręžta 4000 skylių skalbių segtukuoše, skirtose eksponavimui. 10 dienų instalacija buvo kabinama, vėliau bus nukabinama. Veiksmas tėsiasi. K. Grigaliūnas toliau ieško žmonių („Tiek, kiek rasiu“, – sako menininkas), tikrina antrinius šaltinius, spėlioja, kaip pavardė galėjo pasikeisti po dviejų vertimų (i rusų ir atgal), vėl ieško bylose, dėlioja pagal abėcėlę į knygą. Taip pakartotinai vyksta ritmingas, nesustabdomas, valin-gas veiksmas, lyg gyvybes gelbėtų.

Santykis su atliekama paties išskelta užduotimi ir yra paveikiausia Grigaliūno kūrinio dalis. Čia, kaip ir eksponavimo struktūroje, labiausiai išryškėja nesuvokiamumas (žvelgiant iš šalies).

Prasmė iš beprasmiškų veiksmų?

Rinkti atvaizdus gali atrodyti beprasmis veiksmas. Vyresnės kartos žmonės (išgyvenę tą laiką) jau ne pirmą kartą teiraujasi, kodėl nieko neparašyta. Tokių žmonių interesas – sulaukti paguodžiančios interpretacijos, patirti „istorinės tiesos“ momentą. Atskirti vaizdus nuo konteksto jems, be abejonių, – nuprasminantis žingsnis. Kaip atsakymas yra pasiūloma žiūreti knygą „Mirties dienoraščiai“, kur su medžiaga elgiamasi tradiciškai – ten yra trumpi aprašymai ar greičiau – likimų įvardijimai. O kiek sukrečiančių istorijų, vertų atskirų romanų, kurias reikėjo pakelti autorius psychikai, iš viso liko už „kadro“... Tačiau galerijos erdvėje svarbesni meninio veiksmo ženklai ir naujai susikūrūs reikšmės. Šiuokart išsireiški-

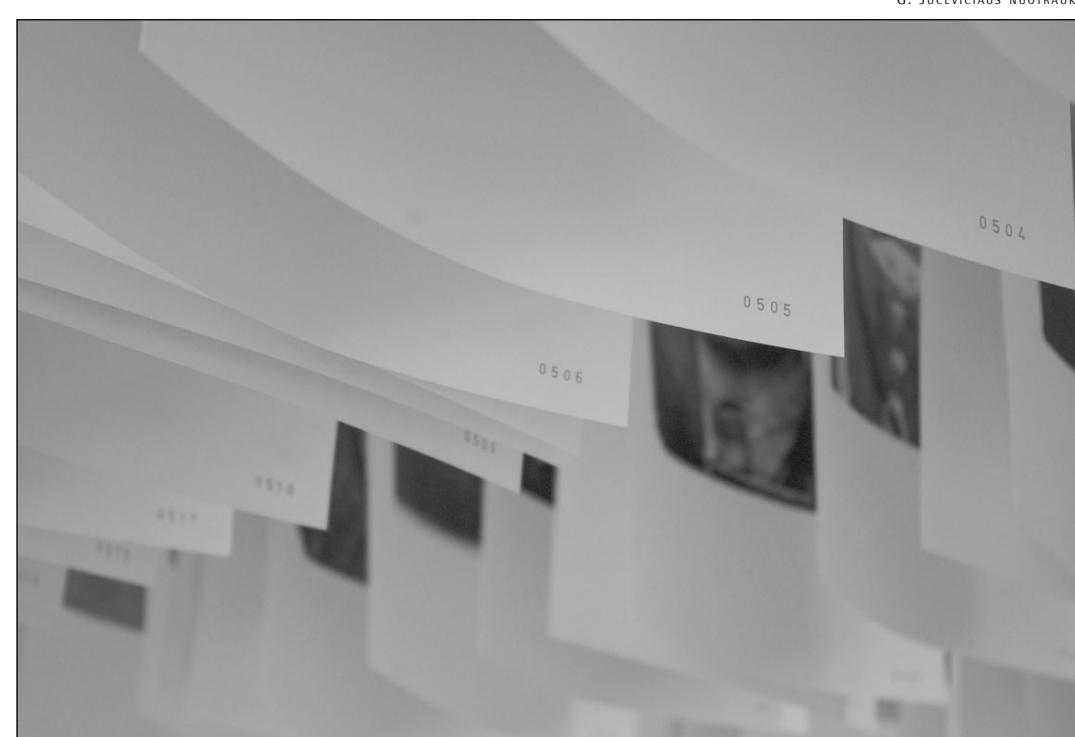
mas *meninai veiksmai* neturi nieko bendra su menininko *ego*. Akiomoju subliukšta ir kritiko, ir žiūrovo *ego*, nes atliktas (ir toliau atliekamas) darbas turi pasišventinti, kurio nepaaiškintų pasisekimimo imperatyvas (akivaizdu, kad tam yra nepalyginti lengvesnių kelių!). Tad kam viso to reikia?

O kam gi menas apskritai reikalingas? Juk apsicitume ir be jo. Didžioji meno dalis yra absolūciai beprasmiškė – kartotinis veiksmas sau. Ypač performansi. Kur gi juos dėsi? Nei parduosi, nei ant sienos pakabins. Taip yra tol, kol į kūrybą žiūrima kaip į daikto gaminimą. Tačiau jei pažvelgtume į beprasmiškų veiksmų atlikimą kaip į naujos prasmės, naujų reikšmių kūrimą, viskas atrodytu kitaip. Manau K. Grigaliūno veiksmų virtinės prasmę suvokime tik po kurio laiko ir tik intuityviai. Nes jo objekto pagrindinė savybė yra buvimas nesuvokiamam.

Man tikrai būtų nesudėtinga supinti keletą oficiozinijų sakinių, kurie suteiktų instaliacijai deklaratyvių reikšmių ir šios gal net būtų nemelaginges. Pavyzdžiu, menininkas vaizdais konstruoja mūsų tapatybę, tūria istorijos lūžio momentus, atmintyje prikelia Lietuvos herojus. Tačiau kad ir kaip dėliočiau, tai būtų tik kontūras to, ką K. Grigaliūnas daro, bet ne esmė. Man tai panašiau į ritualinį veiksmą, susijusį su visuotine empatija, atleidimo ieškojimu, kainos mokėjimu, gedėjimu, apvalymu, „išsiraudojimu“. Ir nėra visa tai apimančio žodžio, nes tas jausmas, kurį provokuoja menininko veiksmai, yra už samonės. To nenusakysi, gali tik patirti.

Instaliacija veikia iki birželio 25 d.

Vilniaus grafikos meno centro galerija „Kairė-dešinė“
(Latako g. 3, Vilnius)
Dirba antradienė–penktadienį 11–18 val.,
šeštadienį 11–15 val.

Grafikos kontekstai: deklaracija

Liepos 1 d. Šiuolaikinio meno centre bus pristatytas Lietuvos grafikai skirtas projektas „Grafikos kontekstai: deklaracija“. Projekto nuspręsta Lietuvos grafikos meną pristatyti per asmenines menininkų kūrybos deklaracijas, kuriose akcentuojami menininkų ilgalaičiai kūrybos tikslai (buve, esami ar dar tik projektuojami) ir kūrybinės strategijos. Projektas „deklaruoja“ Lietuvos grafikos situaciją. „Deklaracija“ – tai projekto dalyvių ir kuratorių „pareiškimas“, kuriamė „surašytos“ pagrindinės Lietuvos grafikos meno kryptys, strategijos ir taktikos, apibūdinamas šiandienis grafikos „veidas“. Apie Lietuvos grafikos situaciją kalbasi Ignas Kazakevičius ir Vidas Poškus.

Grafikos šiuolaikinio meno kontekste nėra

V.P.: Tikrai – grafikos šiuolaikinio meno kontekste beveik nėra. Absoliutinti, manau, negalima. Įmanoma įžvelgti kai kurių grafikos cechui priklausančių autorų paštangas išsiveržti iš siauruojo grafikos (kaip amato ir technologijos) rėmų ir kurti šiuolaikinį meną. Šiuolaikinių menu gali būti viskas, kas daroma dabar ir bent minimaliai atitinka laiko dvasią (*Zeitgeist!*). Jeigu šiuolaikinių menu laikysime tokį meną, kuriamė svarbiausias yra vyraujantis konceptualus judesys, tuo met apraiškų jūrėti nesunku. Prieš kelis dešimtmečius tokiai strategiją plėtojo ir iki šiol plėtoja Bronius Rudys, panašiu keliu eina (bet jau visai kitos ideologijos) ir Tadas Gindrėnas.

I.K.: Kontekstas labai priklauso nuo išorės (aplinkybės) ir vidaus (kūrėjų intencijų, aplinkybių) santykio. Per pastaruosius 20 metų grafikos kontekstas nedaug pasikeitė. Jeigu nepaisysime faktu, kad grafička buvo beveik visiškai nustumta nuo menų scenos. Prie to prisidėjo patys grafikai, atsivertę formatu ir technikos sieną nuo globalinių nepriekausomybių pokyčių, kurie paveikė meno procesą Lietuvoje. Kokiu pokyčiu? Atsirado nauji meno lauko žaidėjai – Nacionalinė dailės galerija, Šiuolaikinio meno centras, privačios galerijos, kuratorių. Šiuolaikinių menas pradėtas remti oficialiai. Paplito internetas, mobiliųjų telefonų, skaitmeninės technologijos. Tapo pasiekiami Lietuvos ir užsienio kultūrinių fondai, studijos, parodos ir užsienio mainų programos. Pasipylė nevaržomi informacijos srautai. Tai tėra aplinkybės.

Grafikai, jei nors kiek „uzsibrendino“ savo srityje, visada bus vertinami pagal studijuotos programos diplomą. Nebent būsimas menininkas iš karto po diplominiu darbo atsisveikina su išmoktais tam tikros srities kanonais, dogmomis ir pradedama tarpdisciplininių kelių. Vaizduojamųjų menų sektoriuje grafika yra amžina atstumtoji, tapatinama su amatu, tvarkingai ir taisyklingai „daramu“ paveikslu. Prie to ženkliai

prisidėjo patys grafikai. Viena vertus, grafikos – nebuvimo šiuolaikinio meno kontekste problema yra jos kūrėjų abejingumas kūrybinėms strategijoms, kūrinio koncepcijai, kurią grafikai dažnai painioja su impresionistiniu minties dvelksmu, skatinančiu sukurti kūrinių, arba pasirinktos koncepcijos dekoravimui simboliniai vaizdai. Kita proble-

ma – naudojamos grafikos technikos, šiuolaikinei temai išreikšti. Estampas neretai atrodo gremždiškai ir retrogradiškai, palyginti su tame bandyta įkūnyti informatyviai lakia aktualija, socialiai aštria istorija. Svarstant apie grafikos kūrybines inovacijas reikia pabrėžti, kad Lietuvoje, kaip ir užsienio šalyse, yra natūrali koegzistencija – šiuolaikinis menas vystosi savo paralelėje, grafikos technikomis parametas – savo. Todėl jauniosios grafikų kartos uždavinys – įteisinti grafikos technikas šiuolaikiniame mene, o ne dirbtinai pervedinėti pačią grafiką iš analoginio į „skaitmeninį“ formatą.

Grafika nekalba šiuolaikinio meno kalba

V.P.: Galbūt patiksličiau, kad ne visa grafika kalba šiuolaikine meno kalba. Manyčiau, kad šiuolaikinių meno kalbai būdingas arba nauju technologijų naudojimas, arba didesnis „profesionalios“ plastikos „įvaldymo“ poreikis. Šiuo atveju grafika iš tikrujų užima tarpinę – plūduro – vietą. Esmė tai, kad naunodama tradicines priemones grafika bando kalbėti šiuolaikinio meno kalba. Tai galbūt primena valgymą arba kalbėjimą užsidėjus protėzus ant dar besilaikančių dantų. Lyg ir nėra poreikio, bet galima...

I.K.: Šiuolaikinio meno kalbos raktažodžiai pavadinimine: esamojo laiko refleksija, interaktyvumą, gerą techninį atlikimą, kuris neįkalinia koncepcijos medžiagoje, lygiaverči informacijos ir estetikos savykų, tarpdiscipliniskumą, socialumą, pateikimo originalumą. Be abejo, visi šie elementai nebūtinai turi egzistuoti kūrybyje, ne visi šiuolaikinio meno kūrinių turi šiu savybių.

Grafikai nekalba šiuolaikinio meno kalba, tam beveik nėra vidinio poreikio ir išorinės stimuliacijos. Šiuo metu egzistuoja Lietuvos ir užsienio grafikos bienalių, trienalių, rezidentūrų, meno centrų kontekstas, kuris yra pritaikytas išskirtinai tradiciniams grafikos menui. Lietuvos grafikai nekalba šiuolaikinio meno kalba, nes ji turi viską,

gė grafiką ir popkultūros klišės projekte „Paruošta istorijai“. Grafikos menui šios autorės kūryba suteikia asmeninio autentiškumo, šiai parodai pateiktame videokūrynyje ji pati tampa ir „kliše“, ir „estampu“. Paradoksalu, tačiau populiarają žiniasklaidą užkariavusi autorė, kuri, regis, galėtų publikai ipiršti bet ką, niekada neneigė norinti padėties nebelėjė. Daugelio užsienio grafikos meno bienalių, trienalių praktika rodo, kad jos tiesiog tėsia klišės eksplloatavimo tradicijas. Taliniškoji, gi – eina street art, plakato, reklamos objekto, *socarto* linke. Lietuviam lieka tik trys variantai – arba užsidaryti ramybės ir tylos rezervate, arba jungiant šiuolaikines medijas ir tradicinės grafikos technikas kapstytis iš esamo liūno, arba mesti viską ir kurti, remiantis šiuolaikinio meno receptais. Tačiau ar reikia grafikui mesti grafiką? Ką tai duotų? Ką tai išsprestų konkretaus menininko-grafiko gyvenime?

Jaunuojančios grafikos meninės strategijos savaimėje plėtojasi dvejomis – retrospektyvizmo ir interdiscipliniškumo – kryptimis

I.K.: Kalbant apie jaunuosius – pritarčiau. O štai viduriniosios kartos grafikai koncepciją, su retomis išimtimis, nekuria, juo labiau strategijų ar taktikų. Daugų daugiausia sugalvoja ciklą ir temą, surašo atskiro kūrinio aprašymą. Labiau stebi ką kuria kolegos, kaip jie vertinami konkursuose ar žiniasklaidoje ir taiko „tyliosios appropriacijos“ modelį, t. y. „sega“ detales, fragmentus, skolinasi jų technikas, interpretuoja siūžetus. Ankstesnes grafikų kartas dažniausiai veikia kolegos grafikai, o jaunają kartą – kitos medijos, kitų sričių menininkai. Kuo jaunesnis autorius, tuo stipriaus jis reflektuoja dabartį, kuo vyresnis – patirtį. Vidurinioji karta, būtent ji šiandien yra pagrindinis žaidėjas grafikos meno sceneje, į pirmają vietą iškelia jau mūsų aptartus meno kūrinio technikos, paties meno kūrinio vertės prioritetus. Vėl laimi estampas ir jo klišės tiesioginei perkeltinei prasme.

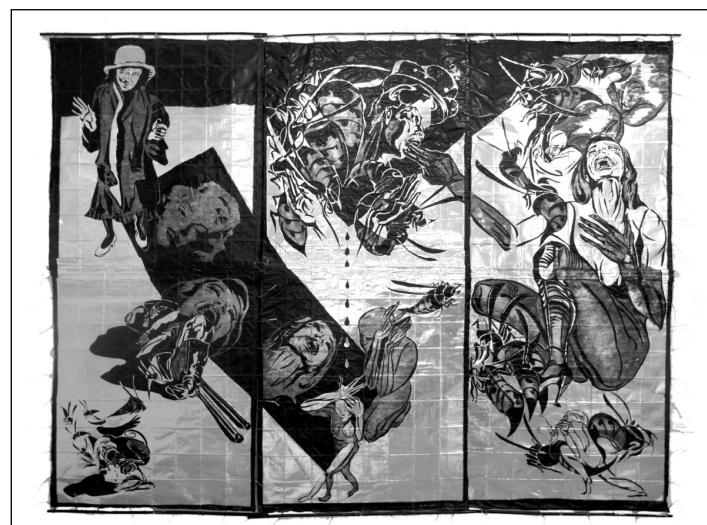
I.K.: Jaunoji grafikų karta tėsiai tradicinio grafikos formato tradiciją, tačiau reflektuoja esamajai laikai. Menininkai stengiasi išlikti grafikais, tuo tarpu vidurinioji karta – nuolat rengia „ekskursijas“ į šiuolaikinio meno lauką, „matuoja“ jo strategijas.

Vieni mažiau deklaratyviai, tarp jų Eglė Vertelkaitė, kurios tarsi nevargina pasirinkta grafikos technika, naudoja appropriaciją ir sukuria intrigą. Eglė niekada neneigė esanti grafikė, tačiau niekada, regis, dėl to ir nestresavo.

Kiti, pavyzdžiu, Laisvydė Šalčiūtė – gerokai deklaratyviai, naudodami visas įmanomiausias popkultūros klišės, dekonstruoją tradicinio meno stilistiką. Jie kuria objektus, instalacijas, naudoja labai įvairias išraiškos priemones, tačiau visada grižta prie grafikos.

2004 m. XIII Talino trienalėje „štampais“ blykstelėjo Eglė Kuckaitė. 2007 m. bienalėje, ankstesnės bienalės laureato parodoje ji pateikė tapybą, vėliau grįžo prie sau ir mums išprastos grafikos.

Paroda veiks iki rugpjūčio 21 d.
Šiuolaikinio meno centras
(Vokiečių g. 2, Vilnius)
Dirba antradienė–sekmadienį 12–20 val.

Arūnas Uogintas. „Ubagu Madona“. 2009 m.

kad išliktų net atšiauriausiomis meninių sąlygomis. Lietuvos grafikai turėti keletą lyderių, kurie palaiko grafikos pulsą. Taigi grafikams, norintiems būti pastebėtiems ir įvertintiems, pakanka dalyvauti tik savo kastos žaidimuose.

Kuratorinis grafikos meno proceso fiksuoja šiandienės grafikos konteksto neatitinkimą šiuolaikinio meno gramatikai, tačiau pataikauja esamam labai uždaram grafikos kontekstui. Nors menininkai grafikai jaučiasi nesuprasti ir neįvertinti, formato, kurį norėtų pakeisti, revoliuciją sėmoningai atidėlioja patys.

V.P.: Šią punktą galima pasakyti apie bet kurios srities menininkus. Lietuvos grafikai revoliucijų daryti nereikia, tiesiog pasigesčiau inovatyvumo (technologinė prasme), atvirumo (santykio su idėjomis ir žiūrovais prasme) ir motyvacijos (vis dėlto daugelis dalykų vyksta stichiškai, pernelgy pasrovio – galbūt kai kuoja priklausymas institucijai, Lietuvos dailininkų sajungai, Grafikos centrui, tikintis, kad „kažkas kitas padarys už mane“). Cia socialinių aspektų. Grynai meninių aspektų taip pat trūksta motyvacijos ir mūsų deklaracijos idėja tai labai aiškiai paliudi – žmogus nežino, kodėl daro taip, o ne kitaip – tiesiog nesuvokia. Retas autorius geba paaiškinti sau, kodėl jis tiražuoja grožį, kodėl jis eksperimentuoja ir pan.

I.K.: O gal Lietuvos grafikai tikrai nereikia kalbėti šiuolaikinio meno kalba? Užsienyje nėra nei vieno grafikos meno renginio, kuriamė nebūtų akivaizdžiai išreikštasis „tikrojo estampo“ poreikis. Tie grafikai skirti renginiai, kurie jo atsisa-

Politikų mylėti nereikia

Krësle prie televizoriaus

Joninių naktį nekursiu laužo, neškosiu paparčio žiedo ir negersiu alaus. Nesu lietuvių aludariams paklusnių politikų elektorato dalis. Bijau, kad priklausau tai mažumai, kuri mieliau praleis ilgajį savaitgalį ant sofutės, bandydamas nusiteikti nenumaldomai artejančioms atostogoms.

Užmetęs akis į televizijos programas, supratau, kad šventinės programos nesikeičia: komercinės televizijos kartos tuos pačius amerikietiškus filmus, dažniausiai komedijas šeimai, redukuotas iki minimalių protinių sugebėjimų žiūrovų lygio, o nacionalinė televizija bus kupina pastaruoju metu beveik vienas nuo kito nebeatskiriamų „popso“ ir patriotinio patoso. Šiandien *LTV* visą dieną švcs Jonines su kelintą kartą „atšildyta“ „Eurovizija“, o rytoj, šeštadienį (25 d.) prisimins Algirdą Brazauską. Vienas po kito bus parodyti du dokumentiniai filmai – Rimtauto Šilinio 1999 m. „*Lietuvos Respublikos prezidentai. A. Brazauskas*“ (18 val.) bei pernai Editos Miladaitytės ir Ramunės Sakalauskaitės sukurtas „*Algirdas Brazauskas: liudijimai*“ (19.10.). Praėjo metai po pompastikių laidotuvių, bet, matyt, dar ankstį pradėti kalbėti apie tai, kas iš tikrujų buvo ir kokią įtaką Lietuvos raidai turėjo šis politikas. Iš visko sprendžiant, tokio poreikio nėra. Lietuviam geriau sustingus, o ne vis nauja interpretuojama praeitis. Tą supratau ir apsilankęs konferencijoje bei diskusijoje apie sovietinį lietuvių kiną, kurią iniciavavo baltarusiai – Europos humanitarinio universiteto studentai ir dėstytojai. Pasirodo, jems įdomu lyginti dvi nacionalines kinematografijas.

Viena mokslinės konferencijos išvadų paradoksali, bet teisinga: abiejų valstybių remiamas kinas dabar tėsiai sovietinės tradicijas formuoja pirmiausiai valstybei palankų nacionalinį identitetą.

Kai užėina balba apie valstybę, pasijuntu tokiu pačiu anarchistu, koks buvau jaunystėje, todėl mielai pasižiūrėsiu sekmacienu (26 d. 23.30) *LTV* rodomą dokumentinį Davido Leafo ir Johno Scheinfelio filmą „*Amerika prieš Džoną Lennoną*“ (2006). Jame daug iki tol neskeltos dokumentinės medžiagos apie Johną Lennoną, jo muzikos, Yoko Ono prisiminimą. Beje, ji teigė, kad šis filmas – vienintelis, kuris patiktu Lennonui. (Pastebėjau, kad našlės visada viską žino geriau.) Bet filme bus daug ir su šia pora susijusių žmonių prisiminimų bei komentaru, kurie, manau, paaškins, kaip roko žvaigždė tapo kovotoju už taiką bei ypatingą 7-ojo ir 8-ojo dešimtmecium JAV atmosferą. Tai filmas ir apie tai, kodėl politikai nenusipelmo meilės, bent jau prezidento Nixono portretą filmo autorai (ar istorija?) sukūrė tikrai atgrasą.

Jaunystės nostalgiją, kuri labiausiai siejasi su kadaise klausyta muzika, televizijos moka išnaudoti puiškai, nors žiūrėdamas koncerto „Benai, plaukim į Nidą“ anonsą supratau, kad jei Vytautas Kernagis būtų gyvas, daugumos tu „žvaigždžių“ prie savo koncertų neprileistų iš tolo, nes jis buvo profesionalas ir žinojo, kas yra estrada.

Manau, kad bus įdomu prisiminoti ir kitokias anų laikų melodijas. Šių vakar *LTV 2* (24 d. 19.05) tėsia gruzinų kino retrospektyvą ir parodys 1980 m. Michailo Čiaurelio ir Ge-

orgijaus Šengelajos sukurtą muzikinę komediją „*Visi nori meilės*“ (kadaise mūsų ekranuose ji buvo rodoma kitu pavadinimu – „Mergina su siuvimo mašina“). Pagrindinė filmo herojė Makvala baigė siuvimo technikumą ir grįžo į giminai kaimą. Ji įsitikinusi, kad kaimo gyventojai turi rengtis pagal paskutinę madą, todėl nori iškurti siuvimo ateljė. Šviesūs merginos norai, žinoma, pajvairina kalnų kaimelio gyvenimą. Prie to dar pridėkite į Makvalą įsimylėjusio sunkvežimio vairuotojo draugu planus pavogti merginą bei kitokias meilės peripetijas. Filmo naivumas, man regis, dabar taupojo pranašumu. Bet siūlau tuo išiti kinti patiem.

Tačiau tikroji gero kino nostalgija šią savaitę apims per *LTV 2* pasižiūrėjus du čekų filmus. Apie juos primenu (itiukios, ne tuščiai) šimtą pirmą kartą. Tai – Milošo Formano „*Blondinės meilė*“ (25 d. 21.10.) ir Otakaro Vavros „*Romansas kornetui*“ (29 d. 19.05).

Richardo LaGravenese filmas „*P.S. Myliu tave*“ (*LTV*, 26 d. 21.15), kuriame suvaidino populiarūs aktorių Hilary Swank, Gerardas Butleris, Kathy Bates ir Lisa Kudrow, sukurtais pagal tarptautinį bestselerį ir pasakoja apie porą – Holę ir Džerį, kurių gyvenimas tiesiog idealus. Vyrui mirus, Holę apima depresija. Bet tada ji ir pradeda gauti laiškus, kuriuos vyras paraše prieš savo mirtį. Laiškuose – instrukcijos, kaip gyventi toliau.

Matyt, esu cinkinas, bet greičiausiai neapsidžiaugčiau, gavęs laiškų iš savo praeities, kad ir kokia idiliška ar laiminga ji būtu. Bet suprantu, kodėl filmu kūrėjai nori pasakoti

„P.S. Myliu tave“

pamokomas istorijas apie kilnius žmones. Liz Friedlander 2005 m. filmas „*Gatvės tango*“ (*LNK*, šiavkar, 24 d. 20.40) remiasi tikrais įvykiais, nors filme papasakota istorija greičiau neįtikėtina. Antonio Banderas vaidina choreografią ir šokių mokytoją, kuris nusprendžia mokyti šokti „sunkius“ vargingo kvartalo mokylos mokinius. Ir potencialūs finansuotojai, ir potencialūs mokiniai jo projekta iš pradžių vertina skeptiškai. Tačiau filmas įrodys, kad šokis galiapti gyvenimo ir draugystės pamoka. Televizijose šokantys lietuvių seimūnai ir kitokios „žvaigždės“ išmoko visai ko kito. Bet tuo mes ir skiriamės nuo Holivudo, nors, jei atvirai, Banderas – nelabai vykšo šokėjas. Užtart režisierės Liz Friedlander filmografijoje – Céline Dion, „U2“, REM ir kitokių garsenybių videoklipai.

1996 m. Jameso Foley filme „*Bainė*“ (*LNK*, 26 d. 23.10) taip pat bus šokių, nors tai tikrų tikriausias trileris. Filmo herojė – šešiolikmetė mergina Nikolė (Reese Withers-

poone) diskotekoje susipažsta su žaviu jaunuoliu Davidu (Mark Wahlberg). Bet vaikinas iš pat pradžių sukelia įtarimų Nikolės tėvui. Suprantama, kad visos blogiausios tėvo nuojaudos bus teisings.

Jei mėgstate filmus, kuriuose išsipildo blogiausios personažų nuojaudos, siūlau žiūrėti *TV3*. Kitą savaitę vėlai vakare ji sekis siaubo pasakas apie Apalačų kalnuose sūtėjantį žvėrių žudiką (Gary Yateso „*Žmogėdra*“, 28 d. 23 val.), apie po septyniolikos metų į mokyklą grįžusią buvusią mokinę, kuri pradedė matyti nerimastingas vizijas (George'o Mendeluko „*Košmaras koridoriaus gale*“, 29 d. 23.05), apie Paryžiaus kataombas, kuriose architektas aptinka slaptą kambarį, o Jame gyvena keistas būtybės (Billo Corcorano „*Chimerų prisikėlimas*“, 30 d. 23 val.)... Tikiuosi, kad padedamas *TV3* šią vasarą būtinai atsikratysi nemigos.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

Anonsai

Turkų kino dienos

„Ne tas rožančius“

jos ateitis, tiksliau, jos ginčas su Europos Sajunga. Prieš kelerius metus Turkija minėjo savo pastangų ištoti į ES penkiaskesčių. Režisierė naudoja ir archyvinę medžiagą, kuriuoje girdimi politikų pažadai ir gretina juos su kavos būrėjų reitoriai.

Mahmuto Fazilo Coskuno debiutinis pilnametražis filmas „*Ne tas rožančius*“ buvo apdovanotas Roterdamo tarptautiniame kino festivalyje. Jaunas ir nedrąsus muedžinėnas Musa atvyksta dirbt į Stambulą. Miestas jam per didelis ir per svetimas, tad yras neranda vienos.

vena tyliu bei kuklų gyvenimą. Per savo pažiastamą, seną knygų pardavęjų Musa susipažista su sesele Klara. Ji taip pat tyli, bet turi drąsus, kurios sttinga Musai. Ji išgelbsti vyra iš užstrigusio lifto, padeda jam, kai susverga jo draugas. Klara graži, bet katalikė ir visą savo likuši gyvenimą planuoja pašventi Dievui bei vienuolynui.

Dainininko, režisieriaus ir produciero Mahsuno Kirmiliğulo „*Baltas angelas*“ – tai filmas apie tėvų ir vaikų santykius skirtinguose Turkijos regionuose. Pagrindinis personažas Mala Ahmetas serga vėžiu.

Sūnūs ji atveža pas daktarą į Stambulą, tačiau senolis pabėga ir atsiduria globos namuose. Greit tam-pa aišku, kad tai senelių namai ir kad jų gyventojus giminės paliko likimo valai. Ahmetas ir jo sūnūs pakviečia senus žmones į savo gyvenvietę, kad galėtų būti visi kartu iki paskutinio atodūsio.

Prancūzų režisierius Jacques'o Deschamps'o istorinė drama „*Išskyrimai. Klausyklis fleitos*“ nukelia į 1798-uosius ir atskleidžia istorinių įvykių užkulisius: filmas pasakoja apie buvusio Osmanų imperijos pašos Nuri Dede Efendi ir jo draugų prancūzų pastangas užkirsti kelią gresiančiam karui bei jų slaptus susitikimus sultono seresarai priklaušančiuose rūmuose. Diplomatiniés derybos išsekina Nuri Dede Efendi sveikata, juo pradeda rūpintis rūmu gydytojas Halilis, kuris įsimylė sultono padėjėjų. Visą šią painių istoriją filme perpasakoja paslaptinės dervišas.

Turkų kilmės vokiečių režisierius Fatih Akino lietuvių žiūrovams pristatyti neberekia. Jo filme „*Rojaus pakrašty*“ visi herojai, prarasdamis artimiusius ir dalelę savęs, atranda naują šalį. Kartu pasakoja apie įtampą tarp Turkijos ir Vo-

kietijos, apie prarąjį tarp vokiečių ir Vokietijoje išaugusiu turkų karčių. Kanų kino festivalyje už geriausią scenarijų apdovanotame filme subtiliai perteikiamos atsitiktinumai, praleistų galimybų akmirkos ir dėl tokų situacijų susipinantys nepažįstamų žmonių gyvenimai. Vienas tų žmonių – aštuonai dešimtį pradėjęs Ali, pas kurį apsigyvena prostitutė Jeter. Jo sūnus Nedžatas yra jaunas Vokietijos universiteto dėstytojas. Jeter turi dukterį Aiten, kuri tebegyvena kažkur Turkijoje. Aplinkybės priverčia Nedžatą keliauti į Stambulą jos ieškoti, tačiau mergina jau yra Vokietijoje ir taip pat ieško savo motinos...

Austrų režisierės Feo Aladag filmą „*Kai mes išeiname*“ buvo galima pamatyti šiu metų „Kino pavasario“ programe. Filme pasakoja apie jauną turkę Umą, kuri dėl nenuisekusios santuokos bando ieškoti prieglobščio savo šeimoje Berlyne. Jos sugrįžimas sukelia vaidus Vokietijos turkų bendruomenėje, tad šeima nusprendžia gerinti Umą santiukius su vyro šeima, grąžindama jiems moters sūnų, tačiau tradujos išvengti nepavyksta.

PARENGĖ SANTA LINGEVIČIŪTĖ

Parodos	Galerija „Meno niša“ J. Basanavičiaus g. 1/13 Mildos Gailiūtės tapybos paroda „Užsaldyt“	Pylimo galerija Pylimo g. 30 XX a. antrosios pusės – XXI a. pradžios modernioji lietuvių tapyba	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS			
Nacionalinė dailės galerija Konstitucijos pr. 22 XX a. Lietuvos dailės ekspozicija Paroda „Paminklai, kurių nėra. Pasivaikščiojimai po Vilniu“ „Portretai. Jim Dine fotografijos“ nuo VII. 1 d. – paroda Arbit Blatas. Sugrįžimas į tėvynę“	Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus Pilies g. 40 Dano Andriulionio tapybos darbų paroda „Šešiasdešimt spalvų“ Stasio Paškevičiaus fotografijų paroda „Menininkų portretai“	Galerija „Kunstkamera“ Ligoninės g. 4 Akvilės Zavisaitytės paroda	Nacionalinė dailės galerijoje pristatoma pasaulyje garsaus amerikiečių menininko, litvakų kilmės autorius – Jim Dine'o (gim. 1935 m.) kūryba . Parodoje „Portretai. Jim Dine fotografijos“ rodoma daugiau nei trisdešimt portretų, sukurtų 2002–2007 m., kur portreto žanras suprantamas itin laisvai ir čia, regis, mėginamos atvaizdo ribos. Paroda veikia iki rugpjūčio 28 d. NDG (Konstitucijos pr. 22, Vilnius) dirba antradienį, trečadienį, penktadienį ir šeštadienį 12–19 val., ketvirtadienį 13–20 val., sekmdienį 12–17 val.
Vilniaus paveikslų galerija Didžioji g. 4 Chodkevičių rūmų klasicinių interjerų Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Paroda „Justinas Vienožinskis. Gyvenimas, paskirtas menui“	Teatro, muzikos ir kino muziejus Vilniaus g. 41 Priit Pajos (Estija) tapybos darbų paroda iš ciklo „Menas senusojuose Lietuvos dvaruose 2011“	Galerija „Šofar“ Mėsinų g. 3A/5 Editos Suchockytės ir Svetlanos Ovinovos (Sankt Peterburgas) darbų paroda „Metų laikai kitaip“	
Taikomosios dailės muziejus Arsenalo g. 3 A Mados paroda „Art Deco stilis (1918–1939)“ iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos Paroda „Karalienės Viktorijos laikų mada 1830–1900 m.“ iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos Paroda „Gotika. Renesansas. Barokas – Valdovų rūmų interjero vertybės“ Paroda „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų radiniai“ nuo 27 d. – ikonografinė paroda, skirta Czesław Miloszo 100-metėjui jubiliejui „Czesław Miloszo tėvynės ieškojimas“	Galerija AV17 Aušros Vartų g. 17 iki VII. 3 d. – Nerijaus Ermino paroda „Incubatio“	Lietuvių kalbos institutas P. Vileišio g. 5 Andrius Giedrimo tapybos ir akvarelių darbų paroda	
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenala Arsenalo g. 1 Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija Lietuva carų valdžioje Lietuvos valstiečių būties kultūra Kryždirbystė Paroda „Kazio ir Gabrielės Varnelii dovana“ Paroda „Lietuvos laisvės diplomatu archyvai“ Paroda „Sugrįžimas“	Savicko paveikslų galerija Trakų g. 7 Savicko galerijos kolekcija	Menų spaustuvė Šiltadaržio g. 6 iki 30 d. – Jurgos Budrytės, Jekaterinos Budrytės ir Vando Padimanskaitės paroda	
Senasis arsenala Arsenalo g. 3 Lietuvos proistorė Signatarų namai Pilies g. 26 Paroda „Kalbininkui Jonui Jablonskiui – 150“	Galerija „Actus magnus“ Pilies g. 36–44 Tarptautinė miniatiūrų paroda „mažoji m“	Salonas „La Forma“ J. Basanavičiaus g. 19 Vilniaus dailės akademijos Architektūros katedros studentų šviestuvų paroda	
Kazio Varnelio namai-muziejus Didžioji g. 26 K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Lankymas antradienių-šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44	Studija-galerija „D'Arijaus papuošalai“ Dominikonų g. 7/20 Aurimo Kadūno, Kęstučio Jauniškio ir Vaclovo Vekeroto tapybos paroda „Gyvenimo spalvos“	Šv. Onos bažnyčia Maironio g. 8 Vytauto Kandrotė fotografijų paroda „Bažnyčių šviesa“	
Bažnytinio paveldo muziejus Šv. Mykolo g. 9 Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Paroda „Intrōbo ad altare Dei: Lietuvos krikščioniškių konfesijų raštijos paveldas“	„Juškus Gallery“ B. Radvilaitės g. 6 B Paroda „Lietuvių tapybos tradicija“	VU Botanikos sodo Gamtos muziejus Kairėnų g. 43 iki 30 d. – Taurimos Bunkutės paroda „Kiškiapausulis“	
Šiuolaikinio meno centras Vokiečių g. 2 nuo 24 d. – paroda „Tarp. Šiuolaikinė Austrija“	„Užupio meno inkubatorius“ Užupio g. 2. Paroda „Tikriji namai“	KAUNAS	
LDS galerija „Kairė-dešinė“ Latako g. 3 nuo 28 d. – Olgos Wielogórskos (Lenkija) grafikos ir skulptūros paroda	Seimo parodų galerija Gedimino pr. 53 nuo 27 d. – paroda „Czesławas Milosz“ Poeto šimtmetis“	M. Žilinsko dailės galerija Nepriklausomybės a. 12 Nacionalinio M.K. Čiurlionio dailės muziejaus užsienio dailės kūriniai – senovės pasaulio menas, XVII–XX a. pasaulio taikomoji dailė, XVI–XX a. Europos dailė (tarp jų ir M. Žilinsko dovanoti paveikslai bei skulptūros)	
Galerija „Vartai“ Vilniaus g. 39 iki VII. 2 d. – Ugniaus Gelgudos paroda	Galerija „Znad Wilii“ Išganytojo g. 2 / Bokšto g. 4 iki 29 d. – tapybos paroda „Miloszo įkvėpti“	Rygių istorijos muziejus Rotušės a. 27 iki VII. 1 d. – Tado Vosyliaus interaktyvi projekcija „Ir siena“	
„Arkos“ galerija Aušros Vartų g. 7 nuo 28 d. – Rūtos Teresės Luckienės retrospektyvinė paroda „Tekstilė“	Stasio Vainiūno namai A. Gaštauto g. 2–41 Lietuvos dailininkų Stasio Vainiūno namams dovanotų paveikslų paroda	Audrius Janušonio keramikos objektais, bei Agnés Jonukutės milžiniškos, tylos pripildytos tapybos, na ir prabangiamie interjere naujai atrodančių Česlovo Lukensko „Persižvaigždžiavimo“ žvaigždžių verta aplankinti Užutrakio dvaro sodybos rūmus (Užutrakio g. 17, Trakai), kur iki rugsėjo 30 d. veikia antroji projekto „Menamos istorijos“ paroda. Rūmai atviri lankytojams ketvirtadienį-sekmadienį 11–19 val. Bilieta kaina – 5 litai.	
Vilniaus fotografijos galerija Stiklių g. 4 iki 25 d. – Pettendi Szabo Peterio (Vengrija) fotografijų paroda „Fonas. Ar esi buvęs Budapeštė?“	Vilniaus Gedimino technikos universiteto „Galerija A“ Saulėtekio al. 14 Jurgos Lazdaniénės tapybos ir koliažų paroda	Kauno fotografinės galerija Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2 iki VII. 3 d. – Pietų Korėjos šiuolaikinio meno paroda „...Namuose – kelyje“	
„Prospekt“ fotografijos galerija Gedimino pr. 43 Raimundo Urbono (1963–1999) fotografijos	Lietuvos technikos biblioteka Šv. Ignato 6 iki 30 d. – Justinos Puidokaitės tapyba Fotografijų paroda „Laisvės vardas – Lietuva“	Menininkų namai V. Putvinskio g. 56 iki VII. 1 d. – Petro Palilionio fotografijų paroda „Vardai ir veidai“	
	Lietuvos medicinos biblioteka Kaštonų g. 7 Stanislavos Valančiūvienės rankdarbiai Gražinos Kamblevičiūtės akvarelių ir piešinių paroda „EKO“	Keramikos muziejus Rotušės a. 15 VDA Kauno dailės fakulteto Keramikos katedros studentų baigiamųjų darbų paroda	
	Janinos Valančiūtės piešinių paroda „Vasarividžio ženkrai“		

G. JUCEVIČIAUS NUOTRAUKOS

Eglės Gineitytės ir Audrius Janušonio ekspozicijos fragmentas

Baroti galerija	M. Mažvydo bibliotekos vasaros skaitykla	Bibliografinės žinios
Aukštajų g. 3/3a Vido Biausko juvelyriskos ir metalo plastikos paroda „Tantum Quantum“	Výtauto g. 72 Grupės „Devyni vėjai“ tapybos darbų paroda „Akimirkos“	GROŽINĖ LITERATŪRA
Kultūrų komunikacijų centras	JUODKRANTĖ	Asmenybių šešėly : atsiminimų romanas / Petras Baužys. – Vilnius : Gairės, 2011 (Vilnius : Spauda). – 468, [7] p., [16] iliustr. lap. – Tiražas 350 egz. – ISBN 978-9955-759-47-8 (jr.)
Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4 Justinos Jasinevičiūtės paroda „To be continued“ iki 30 d. „Meno kiemo“ I dirbtuvėse – Gintautės Teresės Juciūtės performansas „Fiksacija“ Grit Sauerbon tapyba nuo 30 d. – Dovydo Gataviacko fotoparoda	Miniatūrų muziejus	Gyvenau ir gyvenu Lietuvai : [eilerašciai] / Stasys Gvildys. – Kaunas : Lietuvos nepriklasomųjų rašytojų sąjunga, 2010 (Kaunas : M. Čepulio firma). – 250 p. : iliustr., portr. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-9986-940-50-0
Klaipėdos galerija	NIDA	Išnykė : [romanas] / Michael Grant ; iš anglų kalbos vertė Zita Marienė. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Vilnius : BALTO print). – 493, [1] p. : iliustr. – Ciklo „Išnykė“ 1-oji knyga. – Tiražas 2500 egz. – ISBN 978-609-01-0026-4 (jr.)
Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4 iki 29 d. – keramikos paroda „Pavasaris 2011“	Savicko paveikslų galerija	Labanakt, gražuole : romanai / Dorothy Koomson ; iš anglų kalbos vertė Jovita Liutkutė. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 429, [1] p. – Tiražas 2200 egz. – ISBN 978-9955-38-984-2 (jr.)
„Herkaus galerija“	Užutrakio dvaro sodybos rūmai	Laisvę lokiamas! : romanai / John Irving ; iš anglų kalbos vertė Valdas V. Petrauskas. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 405, [1] p. – Tiražas 4000 egz. – ISBN 978-9955-38-989-7 (jr.)
Herkaus Manto g. 22 iki 30 d. – Romano Borisovo akvarelių paroda „Mano Rytpriūsiai“	Užtrakio g. 17 Projekto „Menamos istorijos“ paroda, skirta Édouardo François André (1840–1911) mirties šimtmečiui paminėti	Liepsnojantis itūžis : [romanas] / Suzanne Collins ; iš anglų kalbos vertė Simona Kazikonytė. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 371, [2] p. – Ciklo „Bado žaidynės“ 3-oji knyga. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-609-01-0039-4 (jr.)
Poeto Jovaro namas	DUSETOS	Lietaus žemė = Land of rain : sakmės ir skiautiniai : [Laimono Inio sakmų ciklo fragmentai iliustruoti Kauno skiautinininkų klubo „Skiaučių menas“ dalyvių darbais]. – [Kaunas : Naujasis lankas, 2011] ([Kaunas] : Morkūnas ir Ko). – 1 apl. (9 lap.) : iliustr. – Tiražas [100] egz. – ISBN 978-9955-03-655-5
Výtauto g. 116 Stiliuota XXa. I pusės erdvė – „Knigynas“ ir atraujiniai poeto Jono Krikščiūno-Jovaro gyvenamomai aplinka (XX a. 6–7 dešimt. interjerai)	Dailės galerija	Métinis šokoladas : realybės detektivai / Marija Briker ; iš rusų kalbos vertė Zita Marienė. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 325, [2] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-0003-5 (jr.)
Radijo ir televizijos muziejus	UTENA	Mielos mažos melagės : [romanas] / Sara Shepard ; iš anglų kalbos vertė Sigitas Parulskis. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 251, [4] p. – Ciklo „Mielos mažos melagės“ 1-oji knyga. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-0019-6 (jr.)
Výtauto g. 174 Lietuvos radijo 85-metėjui skirta paroda „Pasaulis, telpantįs dežutėje“	Kultūros centro dailės galerija	Miško vaikai : tai ne tik šeimos istorijos, bet ir tautos istorijos trupinėliai : [atsiminimai, eilerašciai] / Albina Raškevičiūtė. – Vilnius : Inforastras, 2011 (Vilnius : Petro ofsetas). – 75, [1] p. : iliustr., portr. – Tiražas 100 egz. – ISBN 978-9955-608-98-1
Šiaurės Lietuvos kolegija	Spektakliai	Namų taisyklės : romanai / Jodi Picoult ; iš anglų kalbos vertė Danguolė Žalystė. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 553, [2] p. – Tiražas 4000 egz. – ISBN 978-9955-38-914-9. – ISBN 978-9955-38-914-91 (klaudingas) (jr.)
Tilžės g. 22 iki VII. 2 d. – Lauros Guokės grafika	Nacionalinis operos ir baletų teatras	Neužrakintos durys : [detektivinių romanų] / Aleksandra Marinina ; iš rusų kalbos vertė Jurgis Gimberis. – [2-oji patais. laida]. – Kaunas : Jotema, [2011] (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 383, [1] p. – Tiražas [2200] egz. – ISBN 978-9955-13-293-6 (jr.)
Šiaulių universiteto Menų fakulteto grafikos specialybės diplomantų B. Daktaraitės, V. Kundrotienės ir V. Stiopinaitės grafika	29 d. 18.30 – G. Verdi „OTELAS“. Dir. – G. Rinkevičius	Prisipažinimas : [romanas] / John Grisham ; iš anglų kalbos vertė Jonas Čeponis. – Kaunas : Jotema, [2011] (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 412, [3] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-9955-13-295-0 (jr.)
Šiaulių „Aušros“ muziejus	VII. 2, 5 d. 21 val. <i>Trakų pilypė</i> – V. Klovos „PILÉNAI!“ Dir. – R. Šervenikas	Raudonosios saulės seserys : romanai / Ellen Alpsten ; iš vokiečių kalbos vertė Danutė Šaduvičienė. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 348, [2] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9955-38-849-4 (jr.)
Žaliukų malūnininko sodyba	VILNIUS	Ryga – niekieno civilizacija : [grožinė publicistikai] / Arvydas Juozaitis. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Vilnius : Standartų sp.). – 430, [1] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9955-38-995-8
Architektų g. 73 Paroda iš „Aušros“ muziejaus rinkinių „Duonos istorija“	Anželikos Cholinos šokio teatras	Šalčio dvelksmas : [romanas] / Richelle Mead ; iš anglų kalbos vertė Rūta Razmaitė. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 260, [2] p. – Ciklo „Vampyrų akademija“ 2-oji knyga. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-0040-0 (jr.)
PANEVĖŽYS	27, 28 d. 19 val. <i>Lietuvos nacionaliniame dramos teatre</i> – „ANA KARENINA“. (pagal A. Schnittke's muziką). Choreogr. – A. Cholina	Vampyrės dienoraštis : [romanas] / L.J. Smith ; iš anglų kalbos vertė Viktorija Labuckienė. – Vilnius : Alma littera, 2010- . (jr.)
Dailės galerija	29 d. 19 val. <i>Lietuvos nacionaliniame dramos teatre</i> – „VYRAI IR MOTERYS“. Choreogr. – A. Cholina	Kn. 3: Jnršis. – 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 196, [2] p. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9955-38-975-0
Respublikos g. 3 Žemaitijos dailininkų sajungos paroda „Pajūrio Allegro“	Koncertai	Vienai diena : [romanas] / David Nicholls ; iš anglų kalbos vertė Regina Šeškuvičienė. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 443, [3] p. – Tiražas 2500 egz. – ISBN 978-609-01-0032-5 (jr.)
„Galerija XX“	Lietuvos muzikų rėmimo fondas	GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS
Laisvės a. 7 Daliros Truskaitės ir levos Paltanavičiūtės meninio stiklo paroda „2.“ Projektas „Stiklo menas virtualioje/viešoje erdvėje“	VII. 2 d. 20 val. Grand SPA Lietuva konferencijų centre – Šiaulių valstybinis kamerinių choras „Polifonija“ (choro vad. – T. Ambrozaitytė), M. Zimkus (tenoras)	Princas ir elgeta : [romanas] / Mark Twain ; iš anglų kalbos vertė Lilija Vanagienė. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Aušra). – 316, [3] p. : iliustr. – (10+ : klasika, ISSN 1822-7171). – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-01-0034-9 (jr.)
Fotografijos galerija	3 d. 12 val. <i>Senosios Varėnos bažnyčioje</i> , 19.30 <i>Druskininkų bažnyčioje</i> – sakralinės muzikos valandų ciklas „Čiurlioniskajų styga palietus“. R. Beinaris (obojus), G. Kvilklys (vargonai). Koncertų vedėjas muzikologas V. Juodpusis	Princas Kaspijanas / C.S. Lewis ; iš anglų kalbos vertė Aurelijus Jucytė ; iliustravo Pauline Baynes. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 237, [3] p. : iliustr. – (Narnijos kronikos ; 4). – Tiražas 2500 egz. – ISBN 978-609-01-0015-8 (jr.)
Vasario 16-osios g. 11 Mindaugo Krivicko fotografijų paroda „Keline“	VILNIUS	Ragana Lilė dinozaury šalyje : [apysaka] / Knister ; iš vokiečių kalbos vertė Teodoras Četrauskas ; iliustravo Birgit Rieger. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Aušra). – 127, [7] p. : iliustr. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-9955-24-977-1 (jr.)
Panėvėžio kraštotyros muziejus	Kongresų rūmai	PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ. LIETUVOS NAC. M. MAŽVYDO B-KA. BIBLIOGRAFIOS IR KNYGOTYROS CENTRAS
Vasario 16-osios g. 23 Paroda „G. Petkevičaitė-Bitė: kilni pareiga kilti ir kelti“	29 d. 19 val. – „Pacific“ berniukų choras (JAV, vad. – K. Foxas), J. Nesbitas (altas), J. Hamptonas (baritonas), „Ažuoliuko“ vyruo choro grupė (vad. – V. Miškinis), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras (meno vadovas ir vyr. dir. – G. Rinkevičius). Dir. – V. Miškinis. Programoje pasaulio kompozitorų kūrinių <i>a capella</i> , M. Duruflé „Requiem“	ATITASYMAS
DRUSKININKAI	Šv. Jonų bažnyčia	Birželio 17 d. „7 meno dienų“ numeryje įsivelė klaida. Marcello Rotos, Donato Bagursko ir LNSO nuotraukos (Algirdo Klovos straipsnis „Keltas, fado ir kinas“) autorė yra Daiva Jadevičienė. Atsiprašome autorui.
M.K. Čiurlionio memorialinis muziejus	26 d. 18 val. – koncertas, skirtas Cz. Miłosz 100-osioms gimimo metinėms. Programoje O. Narbutaitės oratorijs, skirta Cz. Miłoszui. Atlieka choras „Aidija“	
M.K. Čiurlionio g. 35 Algimanto Švégždos (1941–1996) tapybos paroda „Santarvėje su gamta ir savimi“	Šv. Kazimiero bažnyčia	
V.K. Jonyno galerija	28 d. 18.30 – VKC Lietuvos radio ir televizi-	
M.K. Čiurlionio g. 41 Paroda „V.K. Jonynas pasaulio meridianuose: grafika, tapyba, vitražai, skulptūra“ iki VII. 1 d. – Danguolės Stoncius-Kuolas (JAV) grafikos darbų paroda „leškojimai ir atradimai“		
PALANGA		
Palangos gintaro muziejus		
Výtauto g. 17 Gintaro ekspozicija Istorinių rūmų interjerų ekspozicija		

„Pono Poperiaus pingvinai“

Savaitės filmai**Hana *****

Filmo herojė yra paauglė iš Rytų Europos. Ji turi tapti tobula žudymo mašina. Bet po to, kai susipažista su viena prancūzų šeima ir susidraugauja su savo bendraamže, mergaitė atranda, kad galima gyventi ir kitaip. Tėvas bando sugrąžinti Haną į jos išprastą pasaulį. Tada ji sužino, kodėl užaugo CŽV stovskyloje, ir nusprenzioja pasinaudoti viskuo, ko yra išmokyta, kad išgytų laisvę ir teisię į normalų gyvenimą. Joe Wrightas išgarsėjo filmais „Puikybė ir prietarai“ bei „Atpirkimas“, tad iš jo galima tikėtis panašaus pobūdžio filmui neįprastų stilingų ar net manieringų vaizdų, juolab kad „Hanos“ tema primena žiaurias brolių Grimų pasakas. Pagrindinį vaidmenį sukūrė „Atpirkime“ vaidinusi Saoirse Ronan. Filme taip pat vaidina Cate Blanchett, Ericas Bana, Tomas Hollanderis (D. Britanija, JAV, Vokietija, 2011). (Vilnius, Klaipėda)

Karibų piratai: ant keistų bangų **

Ketvirtas pasakojimas apie Karibų piratų, tiksliai, apie manieringą, bet žavų avantiūristą Džeką Žvirblį (kas, jei ne Johnny Deppas?) šikart privers kartu su juo ieškoti jaunystės eliksyro. Pabaigoje paaikės, kad nei Džekui, nei jo senai meilei – aistringajai Anchelikai (Penelope Cruz) to eliksyro nercikia. Tačiau filmo kūrėjams tai pretekstas parodyti dar vieną specialių efektų, senų legendų, fantastikos ir masinės kultūros mitų prisodintą reginį, kuriame rišlus pasakojimas nebetur jokios prasmės. Šalia anksčiau matytų personažų, kad ir ironiškojo kapitono Barboso (Geoffrey Rush), atsirado ne tik ryžtingoji P. Cruz herojė, bet ir kiti naujokai, pirmiausia, undinės, turinčios vampyrų polinkį. Jų nuožmi ataka – vienos įsimintiniausiai naujojo filmo, kurį režisavo Robas Marshallas, epizodu (JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Pono Poperiaus pingvinai ***

Vienišius, gyvenantis prabangiuose apartamentoose, ponas Poperis yra puikus Manhatano nekilnojamuoju turto agentas. Vieną rytą jo prabangių ramybę sudrumščia paskutinė mirusio tévo dovana – gyvas pingvinas. Taip prasideda dar viena istorija apie normalų kickvienu žmogaus poreikį (arba svajonę) iš esmės pakeisti gyvenimą. Jimo Carrey vaidinamas Poperis iš pradžiu pats to nesupranta, bet kai viesoj vieno namuoje atsiranda penki pingvinai, Poperiaus gyvenimas, svajonės ir santykiai su žmonėmis imai keistis savaime. Režisierius Marko Waterso pasiūlytas laimės receptas gana neįprastas, tad kodėl jo neišbandžius? (JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Šalutinis efektas ***

Holivudo trilerių veiksmas vis dažniau perkeliamas į žmogaus smegenis, nes tai, kas jose vyksta, vis dar gali stebinti. Filmo herojus Edis svajoja tapti rašytoju, bet baltais popierius lapas jį paralyžiuoja. Jo gyvenimas pasikeičia po to, kai draugas praneša apie NZT – preparatą, leidžiantį maksimaliai pasinaudoti savo asmenybės potencialu. Išgéręs tabletę, Edis gali per dieną išmokti svetimą kalbą ir išgyja daugybę įvairiausiu sunkiai nuspėjamų sugebėjimų, nes yra pirmasis šio preparato bandytojas. Ne trukus jis atsiduria Volstrite, kur jį Edj atkreipia dėmesį finansų magnatas Karlas. Tačiau visai greitai Edis taps ir geidžiamu nusikalsteliu objektu. Ar jam pavyks apgauti savo priešus? Beje, filmo kūrėjams tokia tabletė taip pat nepakenktų. Pagrindinius vaidmenis Neilo Burgerio filme sukūrė Bradley Cooperis, Robertas De Niro ir Abbie Cornish (JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas)

***** – šedevras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorius – Linas Vildžiūnas

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Dailė – Monika Krikštapaitytė | **Muzika** – Kamilė Rupeikaitė

Kinas – Živilė Pipinytė | **Teatras** – Sigita Ivaškaitė

Publicistikė – Laima Kreivytė | **Stilius** – Jūratė Malinauskienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | **Maketas** – Vanda Čemerkaitytė

www.7md.lt – Julijus Lozoraitis

Kino repertuaras**VILNIUS****Forum Cinemas Vingis**

24–30 d. – Pono Poperiaus pingvinai (JAV) – 11.30, 13.45, 16.15, 18.45, 21.15
29, 30 d. – Transformeriai 3 (3D, JAV) – 11, 14.45, 19, 21 val.
29, 30 d. – Transformeriai 3 (JAV) – 12.30, 16, 20 val.

24–30 d. – Super 8 (JAV) – 11.45, 14.15, 16.45, 19.15, 21.45
24–28 d. – Kung fu panda 2 (3D, JAV) – 11.30, 14.30, 17.30, 20.30; 29, 30 d. – 11.15, 14 val.
24–28 d. – Kung fu panda 2 (JAV) – 11, 13.30, 15.45, 18.20; 29, 30 d. – 12.30, 17.45

24–28 d. – Karibų piratai: ant keistų bangų (3D, JAV) – 11.15, 14.30, 17.40, 21.30; 29, 30 d. – 17 val.
24–28 d. – Karibų piratai: ant keistų bangų (JAV) – 12.30, 18.15

24–28 d. – Polas (D. Britanija, Ispanija, JAV, Prancūzija) – 15.15, 18, 20.30; 29, 30 d. – 15.20, 18.10, 20.40
24–30 d. – Pagirios Tailande 2 (JAV) – 15, 17.10, 19.30, 21.45

Šalutinis efektas (JAV) – 16.30, 18.45, 21 val.
24–28 d. – Iksmenai: pirma klase (JAV) – 15.30, 21.30; 29, 30 d. – 15, 20.10

24–30 d. – Rio (Brazilija, JAV, Kanada) – 12, 14.10; Op (JAV) – 12.45

24–28 d. – Hana (D. Britanija, JAV, Vokietija) – 21 val; 29, 30 d. – Aukštyn! (JAV) – 12.10
24–28 d. – Alisa Stebuklų šalyje (JAV) – 12.15

Forum Cinemas Akropolis

24–28 d. – Pono Poperiaus pingvinai (JAV) – 10.15, 13, 15.30, 18, 20.50; 29, 30 d. – 10.45, 13, 15.30, 18, 20.30

24–28 d. – Meilė, vedybos, šeimyninių gyvenimų (JAV) – 12.45, 14.45, 17, 19.30, 21.40; 29, 30 d. – 12.45, 14.45, 17.15, 19.30, 21.40
29, 30 d. – Transformeriai 3 (3D, JAV) – 10.15, 14, 19, 20.45; 29, 30 d. – Transformeriai 3 (JAV) – 11.45, 16.15, 20.15

24–28 d. – Super 8 (JAV) – 11.30, 14.15, 16.45, 19.15, 21.50; 29, 30 d. – 11.30, 14.15, 17, 19.15, 21.50

24–28 d. – Polas (D. Britanija, Ispanija, JAV, Prancūzija) – 11, 13.30, 16, 18.30, 21.15; 29, 30 d. – 13.20, 16, 18.30, 21.15

24–28 d. – Šalutinis efektas (JAV) – 15.45, 18.15, 21 val; 29, 30 d. – 19.10

24–30 d. – Kung fu panda 2 (JAV) – 12, 14.30, 16.40

24–28 d. – Kung fu panda 2 (3D, JAV) – 10.45, 17.15; 29, 30 d. – 11, 17.30

24–28 d. – Karibų piratai: ant keistų bangų (3D, JAV) – 13.45, 20 val; 29, 30 d. – 13.45

24–28 d. – Iksmenai: pirma klase (JAV) – 11.45, 17.45

24–28 d. – Hana (D. Britanija, JAV, Vokietija) – 15, 20.30

24–28 d. – Pagirios Tailande 2 (JAV) – 19.30, 21, 30 d. – 21.30

24–28 d. – Rio (Brazilija, JAV, Kanada) – 11.15, 13.20; 29, 30 d. – 11.15

24–30 d. – Op (JAV) – 10.30

Šreka. Ilgai ir laimingai (JAV) – 10 val.

„Skalvijos“ kino centras

25 d. – Magiškas Parvžiūs 2 (Prancūzija) – 21 val;

27 d. – Keturi liūtai (D. Britanija) – 21.10;

28 d. – 21 val; 30 d. – Dievo smuininkės Jaša Heifeitz (dok. f., JAV) – 19 val.

ARTscape filmų programa (Turkija)

24 d. – Ne tas rožančius (Turkija) – 17 val;

27 d. – 19.10

24 d. – Baltas angelas (Turkija) – 19 val.;
27 d. – 17 val; 25 d. – Muržų ainiai Lietuvos žemėje (dok. f.) – 17 val.; 28 d. – 17 val; 25, 28 d. – Ateitis kavos tirščiuose (dok. f., Turkija) – 17 val; 25, 28 d. – Rojaus pa-krasty (Turkija, Vokietija) – 18.30;

26 d. – Išsiskrimai (Turkija) – 17 val; 29 d. – 19.10; 26 d. – Kai mes išeiname (Turkija, Vokietija) – 19 val; 29 d. – 17 val. (JAV) – 11.45; 29, 30 d. – 12.15, 15.30
24–28 d. – Rio (Brazilija, JAV, Kanada) – 11.30
24–30 d. – Bjaurusis aš (JAV) – 10 val.

Cinamonas

24–30 d. – Pono Poperiaus pingvinai (JAV) – 11, 13, 15, 17, 19, 21 val; 29, 30 d. – Transformeriai 3 (3D, JAV) – 12.30, 15.30, 18.30, 21.30; 29, 30 d. – Transformeriai 3 (JAV) – 11.15, 14.15, 17.15, 20.30; Super 8 (JAV) – 11.45, 14, 16.30, 18.45, 21.15; 28 d. – Svynis Todas: demoniškas Flyto gatvės kirkėjas (JAV, D. Britanija) – 18.30; 24–27 d. – Šalutinis efektas (JAV) – 18.30, 20.45; 28 d. – 20.45; 29, 30 d. – 19.45

24–28 d. – Kung fu panda 2 (3D, JAV) – 11.30, 13.30, 15.30, 17.30, 19.30; 29, 30 d. – 10.30
24–28 d. – Kung fu panda 2 (JAV) – 12.15, 14.15, 16.15; 29–30 d. – 11.30, 13.30, 15.35
24–28 d. – Pagirios Tailande 2 (JAV) – 15.15, 17.45, 20.25; 29, 30 d. – 11.30, 13.30, 15.35; 24–28 d. – Karibų piratai: ant keistų bangų (3D, JAV) – 21.30; 24–28 d. – Karibų piratai: ant keistų bangų (JAV) – 21.30; 24–28 d. – Karibų piratai: ant keistų bangų (3D, JAV) – 21.30; 24–28 d. – Karibų piratai: ant keistų bangų (JAV) – 21.30
24–28 d. – Lope de Vega: palaidūnai ir gundytojas (Ispanija, Brazilija) – 20 val; 25 d. – 15.30; 26 d. – 18.15; 27 d. – 19 val.

24 d. – Vaikams viskas gerai (JAV) – 18 val; 25 d. – 18.45; 26 d. – 17 val; 27 d. – 21 val; 24 d. – Magiškas Paryžius 2 (Prancūzija) – 18.30; 26 d. – 19.30; 27 d. – 20.30; 28 d. – 20 val.

24 d. – Išeities kodas (JAV) – 19 val; 25 d. – 17, 21 val; 26 d. – 19.15, 21 val; 27 d. – 19 val; 28 d. – 21.15; 29 d. – 19 val.

24 d. – Lope de Vega: palaidūnai ir gundytojas (Ispanija, Brazilija) – 20 val; 25 d. – 15.30; 26 d. – 18.15; 27 d. – 19.30; 28 d. – 21.30

24 d. – Tigrai ir tatuiruotės (Danija) – 15 val; 25 d. – Mažylis Nikolaus (Prancūzija) – 19 val; 26 d. – 16.30; 28 d. – 11, 13.30

24 d. – Indijos kino dienos
27 d. – Pardes – 18 val; 28 d. – Pinjar. Anapu sienu – 18 val; 29 d. – Kažkas, ką suradau – 21.15; 30 d. – Meilės mūslė – 18 val.

25 d. – Žalutinis efektas (JAV) – 19 val; 26 d. – 16.30; 28 d. – 11, 13.30

24 d. – Šalutinis efektas (Prancūzija, Italija) – 14 val; 24, 25 d. – Maskva-Belgija (Belgija) – 16 val; 24, 25, 27, 28 d. – Lope de Vega: palaidūnai ir gundytojas (Ispanija, Brazilija) – 18 val; 27, 28 d. – Tėve mūšys, kuris esi medyje (Prancūzija, Italija) – 16 val; 29 d. – Anarchija Žirmūnuose (rež. S. Drunga) – 14 val; 29 d. – Kvėpavimas (Korėja) – 16 val; 29 d. – Aš aptarnauvau Anglijos karalių (Čekija) – 18 val; 30 d. – Myliu kulką tavo širdyje (rež. D. Vaišnoras) – 16 val; 30 d. – Palaidotas gyvas (Ispanija) – 18 val.

KLAIPĖDA**Forum Cinemas**

24, 25 d. – Pono Poperiaus pingvinai (JAV) – 10.30, 13, 15.30, 18.15, 20.45, 23.15; 26–

28 d. – Pardes – 10.